

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 27 15 EKİM 1975 5 TL.

L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

**faşizme
"dur"
ihtarını
mücadele
devam
ediyor!**

TÜSTAV

"DİĞER TARAF'TAN BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ DE BU DURUM KARŞISINDA DOĞRU BİR TUTUM ALAMADI. O, BÜTÜN 1922 YILI SURE-
SİNDE FAŞİZME KARŞI SAVAŞ VE BULGARİSTAN HALKÇI ÇİFTÇİ PARTİSİ İLE YAKINLAŞMA SİYASETİ GÜTTÜ. BU SİYASET DOĞRU İDİ VE
BUNUN SONUCU, GERİCİ HÜKÜMET DARBESİ YELTENİŞLERİ SUYA DÜŞÜRÜLDÜ. FAKAT BU DOĞRU SİYASET 1923 YILI BAŞLARINDA
BOZULDU. PARTİ, KİŞİRTMALARLA KAPILDI VE BHP'Nİ BURJUVA KANTARILYLA BİR KANTARA KOYMAYA, KOMÜNİSTLERİ, FAŞİST
BLOKUNA KARŞI OLDUĞU GİBİ, ÇİFTÇİ HÜKÜMETİNE KARŞI DA SAVAŞA DAVETE BAŞLADI. BÖYLELİKLE O, GÜÇLERİNİ YANLIŞ YOLA
YÖNELTİYOR, EMEKÇİLERİN UYANIKLIĞINI VE ONLARIN BÜYÜK SERMAYEYE KARŞI DİRENCİNİ ZAYIFLATIYORDU."

Bulgaristan Komünist Partisi Tarihi

"9 Haziran olayları sırasında benimsenen tarafsızlık taktiği üzerinde, parti yönetiminde önemli tartışmalar yapıldı. Bu taktik, yalnız birçok parti örgütüne değil,
fakat aynı zamanda, B.K.P. Merkez Komitesine yolladığı bir telgrafta "içinde bulunulan durumun Stambolyski'yle bile ortak ve kararlı bir eylem koymayı
zorunlu kıldığını, yoksa mevcut hükümetin güçleneceğini ve sırası gelince komünistleri ezeceğini" bildiren Komünist Enternasyonalin Yürütme Komitesi tarafın-
dan da sert biçimde eleştirildi. Komünist Enternasyonalin Yürütme Komitesi, Rusya'da General Kornilov'un 1917 Ağustosunda geçici Kerenski hükümetini devir-
mek amacıyla St. Petersburg'a saldırdığı sırada Bolşevik Partisinin takındığı tavır hatırlattı. Lenin ve Bolşevik Partisi, Kerenski hükümetinin Bolşevik Partisi karşı-
sındaki ilişkilerini gözönünde tutarak, Rusya'da devrimin kaderini birinci plana aldılar, çünkü Kornilov'un başkaldırmasını stratejik düşüncesinin farkındaydılar ve
karşı devrimin ezilmesini hızlandırdılar, böylece kendi devrimci davalarını kurtardılar. 9 Haziran olayları Rusya'dakilere benziyordu. Öyleyse ülkemizde karşı-
devrim ve faşizmin güçlerine karşı B.K.P. ve B.H.T.B.'nin birleşik eylemde bulunmaları için gerçek bir ihtimal mevcuttu. Ne yazık ki B.K.P. henüz leninist tipte
bir parti değildi. Devrimde ittifakın ne olduğu hakkında duru bir düşüncesi yoktu. Komünist Partisi benimsediği "tarafsızlık" tutumuyla arzu etmediği halde, uygu-
lamada faşizmin zaferini kolaylaştırdı ve kendisi de dövüşmeden politik bozguna uğramış oldu."

Dünyada İlk Anti-Faşist Ayaklanma: Eylül 1923

DEDİLER Ki ...

12 Ekim seçimlerinin taşıdığı önemi hemen hemen herkes kavramış durumda. 12 Ekim seçim sonuçları, demok-
rasi düşmanı cephenin ve temsil ettiği güçlerin bundan sonra atacakları adımları önemli ölçüde belirleyecek. Ya cephe oyları gerileyecek, kitlelerin demokrasi inancı MC'ye hiç de kü-
çümsenemeyecek bir ders verecek, ya da tersine cephe seçim-
lerden güçlenmiş çıkacak. Bu, cephenin bundan sonraki adımlarında daha pervasız olması, demokrasiye yalın kılıç saldı-
rması anlamına geliyor.

SAĞ, DURUMU KAVRADI

12 Ekim seçimlerinin taşıdığı bu önem, seçimlere "referandum" anlamı kazandırıyor. Seçimlerin bu anlamını kavrayanlar yalnızca Türkiye solunun sorumlu ve aklı başında kesimi değil. Sağ da, kendi değerlendirmeleri sonucunda aynı yere ulaşmış görünüyor. Demokrasi cephesi karşısında, bölün-
meye, oyların boşa gitmesine verdikleri önem bunu gösteriyor. Örneğin Son Havadis'te bir kalemin yorumu şu:

"Son Türk devletini solcuların eline bırakmamak için herkes görevini ifa etmek durumundadır. Herkes birbirini oy vermeye çağırmalıdır. Herkes oyunu kullanmalıdır."

MC'nin uluyan kanadının sözcüsü bir yazar da Orta Doğu'da aynı sonuca varıyor:

"Böylesine hayati bir seçimde oy bölücülüğünden baş-
ka bir şey yapamayacakları kendilerince de çok iyi bilinen partilerin seçimlere girmelerini, onların içinde yaşadığımız şartların ağırlığının farkında olmadıklarına hükmetmeyip de neye hükmedebilirsiniz?"

BAĞIMSIZ TAVIR MI, MC DESTEKLEYİCİLİĞİ Mİ?

Sağın dediklerine bir kaç örnek verdik. Bir de "sol kenar-
da oynayanlar"ın değerlendirmeleri var. Bunların arasında en ilginç daha önce Kartal Belediye seçimlerinde üye sayısın-
dan daha az oy alan TSİP'in tutuşu. Bu tutumun özü, seçim boykotçuluğu. TSİP 24 ilden 10'unda seçmenleri oy verme-
meye çağırıyor. Daha açığı, oy kullanacak 8.5 milyon seç-
meden 5 milyonu aşkın bir bölümüne "oy kullanmayın" sloganıyla gidiyor. Her halde söz konusu illerde seçime katıl-
ma oranı çok düşük olacak!

"HAYAT"IN GERÇEK TADI

TSİP'in bu tavrının rakamların ötesinde anlam taşıdığı bir il de İstanbul. TSİP İstanbul'da da oy kullanmama çağırısı yaptı. Bunun anlamı, reklamını Hayat Dergisinin sayfalarında sürdüren işkenceci başı Türün'ün karşısındaki oyları azaltma-
ya çalışmaktan başka bir şey değil. TSİP organının açıkladık-
larına göre Türün ile Üstünel arasında önemli bir fark yok-
muş. Ne demeli?

BİR İL BAŞKANI VE BİR GENEL BAŞKAN

TSİP Genel Başkanı verdikleri kararın sıkıntısı içinde gazetelerde boy gösteriyor. CHP İstanbul İl Başkanı ile gazete sütunlarında düet yapıyor. Kaçmaz, önce, CHP'yi MC partileriyle aynı kefeyle koymadıklarını belirtme gereğini duyuyor. Bu değerlendirme sonucunda CHP'ye sık sık başvurmuş-
lar. Ama CHP herhalde TSİP'le diyaloga girmeyle ciddiye almamış. Bu nedenle de CHP tahlillerinde vurgulanan yan da değişiyor, MC partileriyle aynı kefeyle konmadığı ileri sürülen CHP bu kez tekeli sermayenin "belli bir kesiminin" örgütü oluyor. CHP bu olunca da, seçim boykotçuluğu, Türün söz konusu iken dahi, sosyalistlerin bağımsız tavrı olarak ilan ediyor.

SOL ÜST KÖŞEDE OYNAYANLAR

"Sol kenar"da kendi kendine oynayanların dışında bir de sol üst köşede kendi dünyasını yaşayan bir yazar var. Milliyet'in Günlük'üsü kendi dramını, düşünsel açmazlarını Türkiye'nin önemli sorunları genelliğine yükselebilen tipik idealist küçük burjuva mantığı ile "XX. yüzyılın son çeyre-
ğinin 1975'ler sonunun Ekim ayının 12. günleri" için yine dramatik tahliller yapıyor. Takvim diline meraklı bu yazara göre, bakın zavallı AP ne durumda kalmış:

"Küçük burjuva diktasına karşı çeyrek yüzyıl boyunca demokrasi bayrağını kaldıracı, artık yeter diye haykırabilen bir hareket ilk kez, bir de demokrasi konusunda inandırıcılığını ortaya koyma ikilemiyle karşılaşıyor."

Şimdi, XX. yüzyılın sonları Türkiye'sinin bu belge Struve'sinin dediklerine inanalım ve hep birlikte AP'yi böyle durumlardan düşünelere lanet okuyalım!

SENDİKALAR

Bundan önceki seçimlere "kara liste"ler hazırlayarak katılan Türk-İş, listeciliği TSİP'e kapırdığından olacak, bu kez buna da gerek duymadı. Seçimlerde hiç bir partinin desteklenmeyeceğini ilan etti. Buna rağmen, Türk-İş'e bağlı Yol-
İş, Ges-İş, DYF-İş, Petrol-İş gibi sendikalar seçimlerde CHP'nin desteklenmesi gerektiğini açıkladılar.

DISK ise konfederasyon olarak seçimlerde CHP'nin destekleneceğini ilan etmişti. DISK'e bağlı sendikalardan Sosyal-İş CHP'ye oy verilmesini gerekçesini şöyle açıklıyordu:

"Kısmi senato seçimleri iktidar değişikliği sağlayacak bir seçim değildir. Bu seçimler halkımızın demokratik talepleri ile faşist eğilimler konusundaki görüşlerini ortaya koyacak bir REFERANDUM niteliğindedir. İşçi sınıfının seçimlere katılan sosyalist partisi yoktur. Tüm bu olgular karşısında, güncel görevimiz olan poliitik demokratikleşme mücadelemiz için, ve işçi sınıfının devrimci mücadelesinin boyutları içinde, işçiler, tüm yurtseverler, anti faşist güçler sermayenin en gerici ve şoven temsilcisi olan MC oylarını geriletmek için, kısmi senato seçimlerinde sandık başına gitmeli ve oylarını CHP'ye vermelidir."

BİR DE TAHMİN

Seçim yazıları genellikle tahminlerle son bulur. Biz kendimiz bir tahmin yapmak yerine MSP'nin organı Milli Gazete'de yer alan bir seçim tahminini vermeye uygun gördük. Oldukça ilginç olduğu için. Orta Doğu gazetesinden Ahmet Güner "12 Ekim seçimlerinde MHP lehine bir oy patlaması olacağını" ilan ederken Milli Gazete'nin patlamasının yönü şöyle: 12 Ekim senato seçimleri sonucunda 54 senatör-
lükten 27'sini MSP alacak. AP'ye 14, CHP'ye ise 12 senatör-
lük düşüyor. Milletvekili ara seçimi tahminleri ise daha da il-
ginç. Yenilenecek 6 milletvekilliğinin 6'sı da MSP'ye verili-
yor. Söylenecek bir şey yok, "umut fakirin ekmeği".

YORUYUŞ - HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

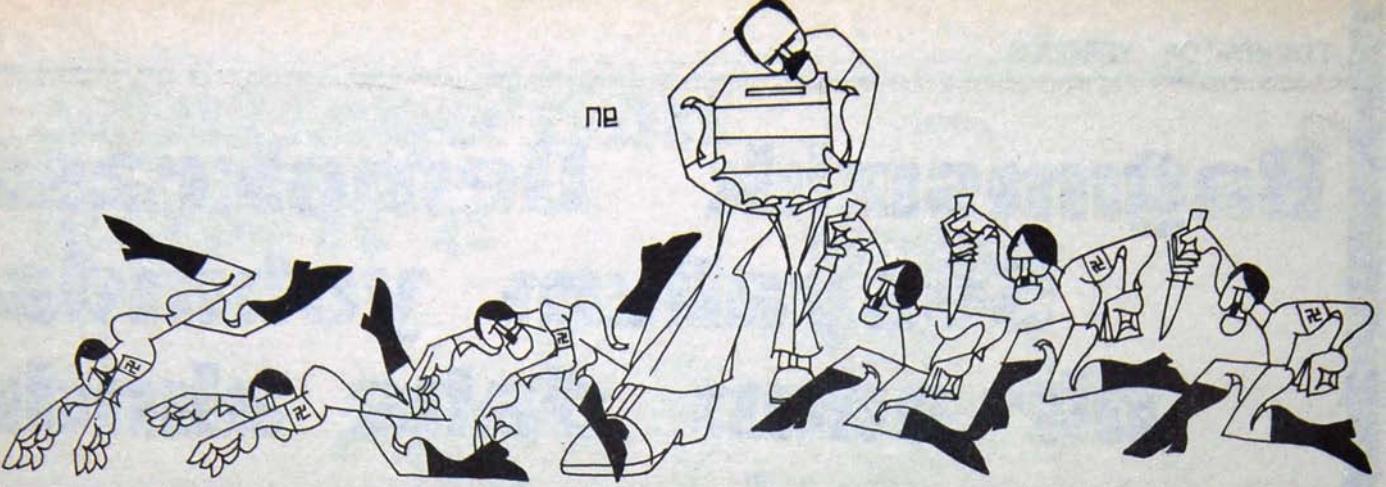
ADRES:
Konur Sokak 15/8
Kızılay - Ankara
Tel: 17 45 81

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 aylık: 100 TL

İLAN KOŞULLARI
Arka Kapak Renkli :7.500 TL
Arka Kapak Siyah Beyaz :6.000
İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL
İç sayfalardaki yayın ilanları
% 50 indirimlidir.

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri
Dağıtım GAMEDA
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

KAPAK DÜZENİ: İbrahim NİAZIOĞLU

FAŞİZME « DUR » İHTARI

YALÇIN KUÇUK

S seçim sonuçlarının ilk değerlendirmesi, kütelerin ne dediği ile ilgili. Sonuçlar, bu konuda hiç bir kuşku bırakmıyor. Küteler, faşizme kırmızı ışık yaktı. "Dur" işareti verdi. Seçim sonuçlarının ilk anlamının faşizme "dur" ihtarı olduğunu, en iyi MC Partileri liderleri anladı. Büyük bir suskunluk içine gömüldüler. Suskunluğu ilk önce bozan, ilk önce bozması gereken MC lideri Demirel oldu. Demirel, bütün yazılarında CIA izlerini eksik etmeyen bir gazetecinin, en büyük tirajlı gazetede verdiği kop-yaya sarılarak, 1975 seçim sonuçlarını değerlendirebilmek için 1966 seçimlerinin sonuçlarını hatırlamak ihtiyacını duydu.

Seçimlere MC karşısında Halk Partisi girdi. MC'nin seçim stratejisi, Halk Partisi'ni olduğundan daha solcu, olduğundan daha devrimci ve hat-ta sosyalist olarak göstermeye dayandı. Küteler, bir Allende veya Castro'nun Türkiye temsilcisi ile MC arasında seçim yapma propagandasının ağır baskısı altında bırakıldı. Halk Partisi'ne oy verenlerin de bu propagandadan etkilendiğinde de kuşku yok. Etkilenmenin ölçüsünü kestirmek zor. Ancak mutlak olan, seçim stratejisi ve propagandasında Halk Partisi'ni olduğundan daha solcu gösterebilmenin önemli bir yere sahip olduğu. Ve buna karşın, Halk Partisi'nin oylarında önceki seçime göre çok önemli bir artış oldu. Halk Partisi, aldığı oylar bakımından, MC'nin omurgası durumundaki AP'yi geride bıraktı.

Faşizm için önemli olan küteleri bir sol tehlikesiyle korkutmak. Allende veya Castro edebiyatının seçim meydanlarına getirilmesinin önemli gerekçelerinden birisi bu. Ama seçim sonuçlarının gösterdiği şu oldu: Kütelerin böyle bir endişesi ve korkusu yok. Küteler, sola, seçimlere giren partilerin sandıklarından çok daha fazla açık. Faşizm ile demokrasi ve sol arasında bir seçimle karşı karşıya gelince, tercihini açıkça demokrasi ve solun yanına koyuyor. Aynı zamanda sola bir sınır koymuyor.

Allende veya Castro edebiyatının bir başka gerekçesi, bir başka yönü daha var. Dışarıya dönük. Daha açıkçası Amerika'ya yönelik. Amerika'yı, şimdi yeni dünyadan çok eski dünyadaki sosyalist ilerlemelerle başı deritte Amerika'yı, yeni bir Küba veya Şili olasılığı ile korkutmak. Emperyalizmin, gerici Adalet Partisi'ne daha çok sarılmasını sağlamak. İkinci gerekçe, burada. Bu gerekçe seçim öncesinde meyvelerini verdi. Emperyalizm, MC'nin ve tabiatıyla Adalet Partisi'nin seçim şansını artırmak için elinden geleni yaptı. Uçaklar, seçim kampanyasına yetiştirdi.

Yalnız seçim sonuçlarını ölemeye yetmedi. Üstelik seçim sonuçları, faşist partileri, ve sandık sayımlarına göre MC'nin bütün dayanaklarını kendi elinde toplayan Adalet Partisi'ni, iktidara yaklaştırmadı. Tam tersine, iktidardan uzaklaştırdı. Tabiatıyla seçimle gelen ve seçime değişen iktidar olasılığından uzaklaştırdı. Bu uzaklaşma, Demirel'in seçimden sonra verdiği ilk demeçte çok açık. Söylediklerinin özeti şu: Seçimlerden zaferle çıktığını söyleyen Demirel, erken bir seçime razı değil.

Bu seçimlerin demokrasi ile faşizm arasında bir referandum olduğunu, seçim öncesinin son günlerinde Demirel de kabul etmek zorunda kaldı. Daha doğrusu, bu açıklığı kabul etti. Seçimlerin ya istikrar ya da istikrarsızlık getireceğini söyledi. Demirel'in istikrardan anladığı faşizm, istikrarsızlıktan anladığı ise demokrasi. Kendi tanımına göre istikrar için verilecek oyların, gerçek anlamda faşizme gidecek için kullanılacak oylardan fazla olmasını istedi. İstediyi olmadı. Yenildi.

Yenilgi, yakın bir zamanda tekrar kütelerin önüne çıkmaktan alıkoyacak kadar büyük.

Ayrıca bundan sonraki zamanın da Adalet Partisi'nin lehine işleyeceğini düşünmek için hiç bir neden yok. Çünkü seçim sonuçları bir noktaya daha açıklık getirdi: Sermaye partilerinin dayanağının, bu partiler birleştikçe azalacağını ortaya çıkardı. Birleşik sermaye cephesi, seçimlerden oy kaybı ile çıktı. Oylar, sermayenin partilerinin en büyüğünde toplandı. Ancak oy oranı olarak MC partileri geriledi. Bu toplanma ve toplanmayla birlikte gerileme ile ilgili olarak söylenecek iki nokta var. Birincisi, toplanma sermayenin kendi içindeki ekonomik çelişkilerin azalmasından ileri gelmiyor. Sermayenin siyasal liderlerinin kişisel nitelikleri ve yanlışlarıyla da ilgili değil. Faşizm özlem ve dürtüsü ile sermaye siyasal birliğine doğru yol aldı. İkinci olarak, bu yolu tamamladı. Sermaye partilerinin oylarının toplanması süreci, siyasal sınırlarına ulaştı.

Bundan sonraki hükümet günleri, MC için yalnızca gerileme anlamına geliyor. Derhal seçime gitmekle seçim tarihini uzatmak arasında, Adalet Partisi'nin kaderi açısından, fazla bir fark görünmüyor. İşin bir yanı bu. İkinci yanı ise Hükümet ortağı Hareket Partisi ile ilgili. Seçim sonuçları, hükümete ortak olmanın bütün avantajlarını kullanan bu partinin, kütle desteği yönünden, tam bir hayal içinde yaşadığını gösteriyor. Bu iki göstergenin de bir tek anlamı var: Bundan sonra Adalet ve Hareket Partileri, seçimleri uzaklaştırmak için ellerinden gelen her şeyi yapmaya çalışacak.

Bütün bu gelişmelerin özeti şöyle: Seçimlerde, geniş halk yığınları, faşizme "dur" dedi. Bunun yanında başta Adalet Partisi olmak üzere MC partilerinin seçimlere dayalı iktidar umutlarına büyük bir darbe indirdi. Bu durum, MC partilerinin seçim alanını daha daralttı. Ya iktidardan gidecekler, ya da bütün imkanlarıyla ve bütün biçimleriyle faşizmi deneyecekler.

Seçim sonuçları, demokrasinin en bilinçli savunucuları olan sosyalistleri çok güçlü bir silahla donattı. Türkiye'de sosyalizm ve demokrasiden yana olan örgütler, büyük halk yığınlarının açık bir şekilde faşizmin karşısındayken olduğunun güvencesine kavuştular. Demokrasiye sahip çıkmanın, yığınlardan soyutlanmamanın, Türkiye'nin en büyük işçi kentinde faşizmin simgesi bir adayı hezimetle uğratmanın gerektirdiği sorumlulukla hareket ettiler. Gerek kuramsal ve gerekse eylemsel planda, demokrasinin en bilinçli savunucularının sosyalistler olduğunu gösterdiler.

Sol kenarda oynayanlar ise çaplarını ortaya koydular. En ciddileri bile "seçimleri boykot etmeme" ile işe başlayıp seçim yapılan yerlerin, oylara göre, yüzde altmışında seçime girmeme kararı aldılar. Faşizmin simgesi halindeki işkencecinin karşısındaki Besim Üstünel'i yeteri kadar demokratik bulmazken Adana'da Melih Kemal Küçüktepepinar'ı desteklediler. Küçüktepepinar'ı Halk Partisi'nin beğenilmeyen "merkez takımı" bile çok saçtı olduğu gerekçesiyle istemedi. Üstünel seçildi, diğeri seçilemedi.

Son seçimler, Türkiye'de demokrasi için büyük bir başarı niteliğini taşıyor. Aynı zamanda faşist örgütleri, dar bir seçimin önüne getiriyor. Faşizm heveslilerinin önündeki alması azaltıyor. Aynı durum bir başka yerde kendisini gösteriyor. Sol kenarda oynayanlar da daralan bir alanda seçim yapmak durumuna geldiler. Seçimlerde, çok büyük bir çoğunlukla, ayırıcı niteliği "ne Rusya ne Amerika" olan Birlik Partisi'nin arkasında birleştiler. Birlik Partisi, bu birleşmeden kazançlı çıkmadı. Kim çıktı ki?

Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm yolunda bir adım daha alındı

■ Zeytinburnu-Osmaniye

Yıllar	AP %	CHP %
1969	47	20
1973	42	52
1975	30	63

■ Beykoz-Paşabahçe

Yıllar	AP %	CHP %
1969	46	37
1973	28	54
1975	33	58

■ Eyüp-Alibeyköyü

Yıllar	AP %	CHP %
1969	43	23
1973	22	50
1975	28	58

■ Eyüp-Sağmalcılar

Yıllar	AP %	CHP %
1969	43	19
1973	24	65
1975	28	63

■ Şişli-Gültepe

Yıllar	AP %	CHP %
1969	49	25
1973	26	46
1975	32	53

■ Bakırköy-Güngören

Yıllar	AP %	CHP %
1969	52,1	21,2
1973	24	45
1975	33	60

■ Kartal-Pendik

Yıllar	AP %	CHP %
1969	54	26
1973	22	55
1975	26	68

■ Beşiktaş-Nispetiye

Yıllar	AP %	CHP %
1969	25	57
1973	26,7	55,8
1975	25	71

İSTANBUL'DA
İŞÇİ
SEÇMENLERİN
YOĞUN
OLDUĞU
SEMTLERDE
KARŞILAŞTIRMALI
SONUÇLAR

"Cumhuriyet Halk Partisi dışındaki sol kuruluşlardan veya topluluklardan bazıları, solculuk anlayışları bizden ayrı olsa bile özgürlükçü demokrasiyi koruma yöntemlerinde birleştiler. Akıl dışı davranışlar, faşistlerin oyununa gelenler veya alet olanlar, solun içinde kendilerini yalnız buldular..."

Bu, ağır fakat herhalde üzerinde bir parçacık düşünülmesi gereken sözlerin sahibi CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'ti ve partisinin 10 Ekim günü İstanbul'da Taksim'de düzenlediği toplantıda konuşuyordu.

"Akıl dışı davranışlar...", "Faşistlerin oyununa gelenler...", "veya alet olanlar..."

Kimler içindi bu sözler? Bu yargılamalar kimler için yapılıyordu?

Ne derece haklı olursa olsun aynı yargılamaları, bir sosyal demokrat partinin genel başkanından önce, Türkiye'nin işçi sınıfı, emekçi kitleleri, ilerici, yurtsever, demokrat aydın kadroları daha kesin çizgilerle yaptılar... Küçük burjuva duygusallıklarına kulak asmadan, goşist sapkınlıklara yer vermeden, anti-faşist ve demokratik bir sınav döneminde, 12 Ekim'de oylarını faşist cepheye karşı kullandılar.

Niçin?

Elbette bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolu üstündeki faşist ve anti-demokratik mevzileri püskürtmek için. Anlamı gayet açıktı... Elbette taktik akıllılıkla, faşist oyunlara düşmeden ve alet olmadan...

Seçimlerden önce sandık başına gi-

dip gitmeme, gidilecekse ne yolda tavır alınacağı konuları olanca hızıyla ve "sol gevezeliği" tatmin edecek ölçülerde yapıldı.

KARARLILIK VE ÖTESİ

Tartışmalardan uzak kalabilen parti Türkiye İşçi Partisi idi. Bu konudaki saptama, açıklıkla, hiçbir yanlış anlamaya yol vermeden dobra yapıldı.

Elbette saptama "gönülün arzuladığı, soyut, teorik açıdan olması gerekene göre değil, teorinin çerçevesi içinde, somut, nesnel şartlara ve imkanlara göre" yapıldı. CHP'nin desteklenmesi yolunda karar alındı ve uygulandı.

"Bir burjuva partisi olan CHP" mi desteklenmişti? Evet! Somut koşullarda, anti-faşist ve demokratik tek alternatif olarak, emperyalizmin uydusu, faşist cephe hükümetine en etkin biçimde "Hayır" demenin tek mümkünü buydu da ondan...

Madem ki, CHP diğer MC Partileriyle aynı torbaya konamıyordu, öyleyse bugünkü toplumsal mücadelenin somutladığı demokrasi - antidemokrasi çatışmasında demokrasi ucu tercih edilecekti...

Küçük burjuva duygusallığının, politik körlüğün duvarları önünde biriken bir takım sorular da vardı. Örneğin: "Bir burjuva partisini desteklemekle TIP lekelenmemiş miydi?..."

Soruları içtenlikle soran aydın unsurlar, "Canım son çözümde herkes

gider oyunu CHP'ye verirdi ama bu ilan edilmeydi" diyorlardı...

Sol gevezeliğin barsak gurultularıyla yola çıkanlar ise "Çelişkiler sertleşmelidir" buyuruyorlardı!...

Ama her iki görüş bir yola çıkıyor-du...

İstanbul'da "İşkenceci bir emekli general, Gümüşhane'de sıfatı malum bir Ankara Valisi adaydı ve seçim sandığına gidilmeyecekti... Seçim sandığına gitmemenin de bu adayları dolaylı olarak desteklemek anlamına geleceği bilinmiyecekti!..

ÖLÇÜLER - GEREKÇELER

12 Mart'ın idamcı bir başka generali Bursa'dan AP listesindeydi ama ona nedense müsamaha edilmiyordu. Bursa'da CHP desteklenmeye lâyık bulunmuştu.

Ölçüler neydi? Ciddiyet namı altında sergilenen neydi?

Öte yandan Trabzon'da CHP'nin desteklenmesi uygun görülüyordu... İşler yine karışıyordu. 12 Mart döneminin İstanbul Sıkıyönetim görevlileri arasında yer alan ve daha sonra Deniz Kuvvetleri Komutanlığı yapan Emekli Oramiral Kemal Kayacan CHP listesinde bulunuyordu ama nedense tercih ediliyordu.

İstanbul'da adı üstüne çizgi çekilen ve sayelerinde sandığa küsülen Beşim Üstünel ile Kemal Kayacan arasında ne gibi farklar vardı ki, Kayacan desteklenmezken mazharîyetine erişiyordu?...

Türkiye ölçüğünde aynı tartılar yapılsa ortaya bir hayli ilginç hesaplar çıkacaktır...

Ancak doğrusu, kuyuya attığı taşı çıkartmağa yeltlenen "akıllılıkla" geçirilecek vakit yoktu. Nitekim sözü edilen "akıllılık" yalnızlaşmıştı...

PROTOTİP BİR TARTIŞMA

Seçim öncesinde doğrusu ilginç ve fakat içten tartışmalar da yapılmadı değil.

"CHP'nin burjuva partisi olduğu için desteklenmemesi" görüşünü beğenen bir aydına soruluyordu:

"Kararı beğendiğine göre uygula yacakmısın..."

Ve şöyle cevaplanıyordu bu soru: "Kararı beğeniyorum ama oyunu CHP'ye vereceğim..."

"Niçin?"

"MC'ye, faşizme karşı olduğu için demokrasi için..."

"Bu, beğendiğin kararın uygulanmaması anlamına gelmiyor mu?"

"Evet..."

Sonra bir suskunluk başlıyordu...

Kitlelerin böylesine ikircikli kılıması mıydı "lekelmemek"?

Yoksa açık açık ve teorik çerçevede en somutun altına damgayı basmak mı?..

Türkiye bu soruları, hiç bir "sol gevezeliğe" şans tanımadan yaşadığı geçtiğimiz hafta ve bir takım "Büro" hesaplarının üstüne geçmişti...

TÜRK-İŞ'DEKİ SARSINTI

Bu arada seçimlere bes kalle ayağı dökenler... yere... seçimler de oldu. DİSK, seçimlerde hangi tavrı alacağını açıklamıştı.

Türk-İş'de bir suskunluk yaşıyor. Sermayenin bu karakolu bir süre sesizliğini korudu. Ancak seçimlere üç gün kala Genel Sekreter Sadık Şide kararını açıkladı: Türk-İş, hiçbir partiyi desteklememe kararı almıştı... Buram buram eski oyun tekrarlanıyordu. Amerikan patentli "partilerüstü politika" sahnedeydi. Ama bir farkla eski renkleri dökmüş, süklüm püklüm kostümleriyle...

Tabii eski Sosyal Güvenlik Bakanı'nın bu feraseti ilgi görmedi. Geçtiğimiz haftanın Cuma günü Türk-İş'e bağlı bir takım sendikalar, yetkilileri ağızyla birer birer, CHP'yi destekleyeceklerini açıklamak zorunda kaldılar. Doğrusu hıdayete erdiklerini söylemek bir ölçüde zordur. Çünkü tabanın uyanıklığını, giderek bilinçlenmesini durduranın mümkünü artık yoktur. MC'ye karşı CHP'nin desteklenmesini savunan ve açıklayan sendikalar arasında sosyal demokrat sendikalarla birlikte yönetimleri hepten sağa dönük sendikalar da vardı...

TABAN KIMILDARSA...

Hangi sendikaları bunlar?

Yol-İş, Ges-İş, DYF-İş, Maden Federasyonu, Kauçuk-İş, Petrol-İş sendikaları yetkilileri basına yaptıkları açıklamalarla CHP'yi destekleyeceklerini ilân ediyorlardı...

Hareket bu boyutlarda da kalmıyordu. Yine Türk-İş'e bağlı Oleyis, Türk Harb-İş, Tez Büro-İş, Gamsen-İş sendikaları ile birlikte bağımsız sendikalardan Genel-İş, TİS, Teknik-İş, Çağdaş Metal İş, Besin-İş, Mab-İş ve Özgür Haber-İş başkanları ortak imzayla bir bildiri yayımlayarak seçimlerde MC'nin karşısında, CHP'nin yanında yer alıyorlardı...

Olayın elbette ilginç yanı, adı geçen sendikaların CHP'nin yanında yer almaları değildir. İçlerinden bazılarının özellikle bu karara zorlanışlarıdır.

Faşist, işbirlikçi cephe'yi tabanın gücü karşısında desteklememeleriyle önemli olan.

BİR ADIM DAHA

Yıllardır türlü-çeşit tezgahlarla tabandaki işçiyi avutmanın, kandırmanın günahı ödeniyordu. Günden güne Türkiye'nin yeni boyutlar kazanan toplumsal gelişmesinin yanısıra işçi sınıfı bilincinin yaygınlaşması ve ağırlık kazanması Türk İş yönetimini ve onun uydusu sendika yönetimlerini sarsıyordu.

Türk-İş içinde, önümüzdeki dönemde önemli gelişmelere ortam hazırlayacak nitelikte olan tercih çatallaşmaları elbette bu yönüyle ilginçtir...

Türkiye artık geçtiğimiz haftadan daha değişik bir Türkiye'dir ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolunda bir adım daha alınmıştır...

HAKKARI OLAYI VE TIP

Seçim haberlerinin, seçim kampanyasının heyecanlı geriliminde bir olayın üzerinde gereğince durulmadı ve kamuoyu bu konuda tam bir bilgi sahibi olmadı.

Hakkari'de bir aşiret reisiele altı jandarma erinin ölümü ile sonuçlanan olay, basının günlük vakayı adı çerçevesinde uyutuldu gitti.

Oysa gelişmeler, TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın da belirttiği gibi üzerinde dikkatle durulmayı gerektirecek kadar önemliydi.

TIP Genel Başkanı, olaylar üzerine basına yaptığı açıklamada, ölümler ve yaralıların bulunduğu göre, bunların sorumlularını aramak ve yakalamaya çalışmanın normal, ama uygulanan yöntemlerin normal olmaktan çok uzak olduğunu belirterek şöyle dedi:

"Köyler halkına, hatta Hakkari halkına karşı büyük bir kitle operasyonuna girişildiği haber veriliyor. Olayın geçtiği yöreye jandarma komandosu yığınağı yapıldığı anlaşılıyor. Can güvenliğinden emin olmayan halkın bir kısmı dağlara sığınıyor. Bir kısmı ise köylerden boşaltılıyor. 18 bin kişinin dağlarda olduğundan söz ediliyor. Birkaç cinayet sanığını yakalayabilmek için çocuk, ihtiyar ve hastaların da aralarında bulunduğu binlerce kişiyi evinden etmek, sakin yakınlarına baskı yapmak hiçbir gerekçeyle haklı gösterilemez."

Bu çeşit komando hareketinin, jandarma takibinin doğu illerinde ilk olarak uygulanmadığını söyleyen Behice Boran benzer operasyonların 1965 - 1970 yılları arasında da yer aldığını ve bu gibi olayların sosyalist milletvekilleri tarafından meclise getirildiğini hatırlatıyor ve şöyle devam ediyordu:

"1970 yaz aylarında da, kaçak suçlu ve silah aranması bahanesiyle, tüm doğu ve güneydoğu illerinde yürütülen komando hareketi basında geniş yer almış, uzun röportajlar yayımlanmıştır. Doğulu yurttaşlarımızı karşı ayırım gösteren, baskıcı, hukuka, demokratik hak ve özgürlüklere aykırı uygulamalar mutlak ve gecikmeden son bulmalıdır.

Doğu ve Güneydoğu illerimiz halkının aşiret ve idare nüfuzlarının çifte baskı ve terörden, gerilikten ve yoksulluktan kurtarılması demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır."

TIP Genel Başkanının bu açıklama-yı yaptığı günlerde, geçtiğimiz haftanın Cumartesi günü, başkentte meydana gelen polis terörü de ibret vericidir.

BAŞKENTTE TERÖR

Seçime bir gün kala CHP'nin Ankara'da Tandoğan meydanında düzenlediği açık hava toplantısının sonunda başkent polis kuvvetleriyle kana bulandı.

Polisin bugüne kadar tabanca tetiği çelzinde arkasındaki gerici iktidardan gücü aldığı biliniyor.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI

BEHİCE BORAN

13 EKİM GÜNÜ DERGİMİZE
AŞAĞIDAKİ DEMECİ VERMİŞTİR:

Yorum için asıl gerekli olan, AP ve CHP'nin toplam oyları ve oy artış oranları bu yazı yazılırken henüz bilinmiyor, oyların kentsel ve kırsal yörelere göre dağılımı da daha belli değil. Şimdilik bilinen, CHP oylarının AP oylarının önünde gittiğidir. CHP oylarında bir "sıçrama" değil sürekli temel bir eğilimin ifadesi olan düzenli bir artış var sanırım. AP kendi cephesinden oy kaydırarak durumunu düzeltmiş, ama 1970 öncesi düzeyine ulaşamamıştır.

MC partilerinin toplam oylarının da CHP oylarının gerisinde veya onunla başabaş olduğu anlaşılmaktadır. 20 ilin kesin olmayan sonuçları MC'nin toplam oylarının dahi CHP oylarının gerisinde olduğunu göstermektedir.

CHP ve AP oylarının kaydettiği bu çeşit bir artış tablosu kanımca şunu gösteriyor: Oylar güncel, arızı denilebilecek olaylara, taktiklere göre değil, toplumsal yapıdaki gelişmelere göre bir seyir izliyor. Bir başka deyimle oyların verilmesini belirleyen, yüzeysel dalgalanmalar değil, derinlikte yatan toplumsal olgulardır. Bu nedenle AP'nin, bundan böyle ne kadar toparlansa 1970 öncesindeki oy oranına bir daha sahip olamayacağı, sağda eriyen partilerin bir kısım oylarını toplarken CHP tabanından oy kaldıramayacağı ve giderek kendisinin oy kaybına uğrayacağı, CHP'nin oylarına ileride işçi sınıfı partisinin talip çıkacağı rahatlıkla ileri sürülebilir. Kitlelerin politik bilinci yükselmekte, kitleler sola kaymaktadır. Ve bu, geriye dönüşü olmayan bir gelişmedir. Bunun için sağdaki oylar azalmaya, soldaki oylar artmaya yöneliktir.

Sağdaki küçük partilerin eriyip oylarının AP'ye yönelmesi bir başka gerçeği daha doğrulamaktadır. Burjuvazi içindeki ayırım ve sirtüşmeleri ve bunların partiler düzeyinde yansımaları fazla abartmamak gerekmektedir. İşçi sınıfının politikasını ve taktiklerini saptarken, burjuvazinin iç çelişkileri ve sirtüşmeleri ne küçümsenip yokmuş gibi sayılmaları, ne de bunlara fazla bel bağlanmalıdır.

Oyların bu dağılımı karşısında AP de, CHP de erken seçime gitmekten çekinir sanırım. MC hükümeti devam edebilir. Oyların iki büyük partide toplanması, CHP - AP koalisyonu isteyen çevrelerin bu yönde baskı ve etkisini artırabilir. Ecevit, Türk halkının, oylarını iki büyük partide yoğunlaştırmakla hükümet sorununa çözüm göstermiş olduğunu söylerken, böyle bir koalisyon ihtimaline mi işaret etmektedir? Yoksa, CHP'nin iktidar, AP'nin ana muhalefet olacağı bir durumu mu düşünmektedir?, Bizce, bu iki alternatiften ziyade MC hükümetinin, AP'nin liderliği ve sözü geçerliği güçlenmiş olarak sürmesi ve CHP'nin muhalefet görevini daha etkin biçimde yürütmesi durumu daha muhtemeldir; eğer ekonomik, politik sorunlar MC iktidarının devamına müsaade ederse...

BİLEREK VE DİKKATLE

Bugüne kadar daha ziyade öğrenci ve işçi topluluklarına çeşitli vesilelerle ateş açılmış, gerekçe olarak da, "asayişin korunması" gösterilmişti. Olaylar hemen her defasında kamuoyuna bu çarpıtıcı görünümüyle verilmeye çalışılmış, ne yalan söylemeli bir oranda başarı da sağlanmıştı...

Ancak geçtiğimiz Cumartesi günü meydana gelen olayda açık hava toplantısından dağılan halk kitleleri polisin gözünü kırpmadan ve nişan alarak silah kullanmada ne derece pervasız olduğuna tanık oldu...

Belki de, bugüne kadar ilk kez polis, çocuk, genç, kadın, erkek halkın üzerine ateş açıyordu...

Ankara Vali Vekili Mustafa Gönül'ün muhtemel bir olayda ne pahasına olursa olsun silah kullanılmaması yolundaki emri de, saklanıyordu...

Polis kimden emir alarak, durup dururken olay yaratıyor ve silah kullanıyordu?

Partisinden dönenlerin vurulması gerektiğini şeker bayramı mesajında yazan, Ecevit'in deyimleriyle bir "Eşkiya" hükümetin en önemli sandalyelerinden birinde otururken bu soruya cevap vermek herhalde zor olmasa gerekirdi.

1 kişinin ölümü, bir çok kişinin yaralanması ve 160 kadar kişinin de tutuklanması ile sonuçlanan olaylardan sonra faşist cephenin başı polisi kutlamakta gecikmedi. "Polise kalkan el kırılacaktır"

Ayrıca ve hiç kuşkusuz polisin arkasındaki güçler tarafından tertiplenen olaylarda tabancasıyla birlikte polisin eli havaya kaldırılıyordu. Başbakan hakemlik yapıyordu!...

HAFTANIN FİLMİ...

Seçim yasağı dolayısıyla basına önemi ölçüsünde yansımaya sahip olmayan olay, faşist cephe'nin, bugüne kadar uyguladığı terörü daha ileri boyutlara vurdurma kararlılığını yansıtmaktadır.

Elbette böylesine kanlı bir yürüğe oturan yönetimin iflah olmayacağı açıktır. Başkentteki olaylar hem bu gerçeği yansıtmaları hem de, işin nerelere kadar varabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Cumartesi günü olayları yaşayan Ankara'lılar bütün bunlarla birlikte haftanın bir sinema olayını da yaşadılar.

Başkent'in en büyük sinemalarından birinde gösterilen film adı şöyleydi: "Mussolini Ölüme Giderken..."

12 Ekim 1975 Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimlerinin karşılaştırmalı sonuçları

İLLER	Yıllar	Katılma Oranı	AP %	MSP %	MHP %	CGP %	73-75 AP artış oranı %	Toplam MC %*	73-75 MC artış oranı %	CHP %	73-75 CHP artış oranı %	TBP %	DP %
** ADANA	1973	79	23,1	8,2	8,1	3,9	40,7	43,3	7,4	39,8	8,3	1,2	15,7
	1975	61,1	32,5	5,8	8,2	-		46,5		43,1		0,5	9,8
** AFYON	1973	59,9	36,2	18,4	5,2	7,3	46,7	67,1	1,2	19,1	47,1	-	14
	1975					-		67,9		28,1		-	3,8
** ANKARA	1973					3	24,8	44,8	2,7	41,9	19,8	1,7	9,4
	1975					-		46		50,2		1,4	2,3
BALIKESİR	1973					3	12,3	62,3	-5,8	32,1	20,2	-	10,9
	1975	63,9	52,9	4,6	1,2	-		58,7		38,6		-	2,2
BİNGÖL	1973	75,1	20,6	25,5	0,3	-	72,3	46,4	53	23,3	19,7	0,3	10,5
	1975	64	35,2	35,6	0,2	-		71		27,9		0,2	0,6
BURSA	1973	66,5	50,7	9,4	1,4	2,2	11,6	63,7	-1,1	28	24,3	-	7,7
	1975		56,6	5,3	1,1	-		63		34,8		-	2,2
DENİZLİ	1973	60,1	33,9	5,3	1,6	2,7	33,9	43,5	16,1	33,5	29	-	22,8
	1975	61,4	45,4	3,5	1,6	-		50,5		43,2		-	5,6
DİYARBAKIR	1973					5,6	71,8	41,4	37,2	30,4	28,9	-	12,2
	1975	58,7	27,7	28,6	0,5	-		56,8		39,2		-	1,6
ELAZIĞ	1973	65	25,5	27,8	4,2	2,3	33,73	59,8	14,9	29,5	-1	0,9	7,7
	1975		34,1	31,3	3,3	-		68,7		29,2		0,4	1,5
** ESKİŞEHİR	1973	66	40,6	9,2	3,9	4,2	20,4	57,9	-5,5	31,9	32,3	-	8,1
	1975		48,9	4,1	1,7	-		54,7		42,2		0,3	2,4
** GİRESUN	1973					2,9	84,2	46,9	32,4	31,7	10,4	-	20,2
	1975		50,3	6,9	4,9	-		62,1		35		-	2,8
GÜMÜŞHANE	1973	66,8	36,5	24,9		-	41,1	61,4	4,7	19,5	64,1	-	2,4
	1975	65,6	51,5	10,3	2,5	-		64,3		32		-	1,6
** İSTANBUL	1973	60,9	28,5	8,4	1,8	2,8	18,9	38,7	1,8	48,9	18,4	1,5	7,1
	1975		33,9	4,4	1,1	-		39,4		57,9		1	1,4
*** KAYSERİ	1973	63,3	27,3	16,5	7,5	18				23,3		0,9	5,2
	1975					-							
KOCAELİ	1973					3,6	31,8	55,2	0,2	33,6	22,9	0,8	9,5
	1975	59,3	42,6	11,7	1	-		55,3		41,3		0,3	3,1
KONYA	1973	65,1	13,5	16,5	4	9,6	125,9	43,6	27,5	20,9	62,7	-	33,9
	1975	53,1	30,5	19,5	5,6	-		55,6		34		-	10,3
MUĞLA	1973	68,5	36,2	3,6	1,2	5,1	40,1	46,1	16,7	35,2	29,5	-	18,4
	1975	65,5	50,7	2,1	1	-		53,8		45,6		-	2,2
** NIĞDE	1973	62,5	25,3	11,4	8,9	7,9	60,9	45,6	25,2	22,4	60,7	-	24,1
	1975		40,7	6,8	9,6	-		57,1		36		0,7	6,2
SAKARYA	1973	65	29,3	18,2	2,5	3,4	52,6	53,4	11,2	24,7	42,1	-	20,8
	1975	59,5	44,7	12,5	2,2	-		59,4		35,1		-	5,5
** SAMSUN	1973	68,5	38,3	13,4	1,9	2,6	35,5	53,6	9,9	30,7	23,1	1,3	10,3
	1975		51,9	5,5	1,5	-		58,9		37,8		0,5	2,9
** TEKİRDAĞ	1973	64,8	40,2	3,3	1,8	11,9	22,1	57,2	-9,4	34,4	32	-	8,4
	1975		49,1	1,9	0,8	-		51,8		45,4		-	2,2
** TRABZON	1973	61,6	25,1	15,1	3,5	-	74,9	43,7	27,7	35	14,6	-	15,8
	1975		43,9	9,5	2,4	-		55,8		40,1		-	4
TUNCELİ	1973	75,8	14,3	2,6	0,5	0,5	-2,2	93,7	-14,4	70	20,3	0,9	0,9
	1975	67,9	11,5	0,8		-		80,2		84,2		2,6	0,7
** URFA	1973					1,9	5,4	52	26,5	29	19	-	17,1
	1975				0,9	-		65,8		34,5		-	3,4
UŞAK	1973	56,6	33	6,7	3,3	4,3	21,5	47,3	1,7	39	24,6	-	13,6
	1975		40,1	5,9	2,1	-		48,1		48,6		-	3,3

* MC toplam % oranları % AP, % MSP, % MHP ve % CGP toplamıdır
** 13 Ekim 1975 akşam
*** 13 Ekim 1975 akşamına kadar elde edilemeyen dağılım

SANDIKTAN NE ÇIKTI ?

SEÇİMLERDE CHP İLE AP OYLARI ARASINDAKİ KUTUPLAŞMA, ÜLKEMİZDEKİ HIZLI TOPLUMSAL VE SİYASAL DEĞİŞİMİ AÇIĞA VURMUŞTUR. BİR YANDA DEMOKRASİ - ANTI-DEMOKRASİ ÇATIŞMASI KESKİNLİK KAZANARAK SOMUTLAŞMAKTA; ÖTE YANDAN DA TOPLUMDA GENEL BİR SOLA KAYIŞ YER ALMAKTA, YANI DEMOKRASİYE HALK KİTLELERİ TARAFINDAN DAHA ÇOK SAHİP ÇIKILMAKTADIR. BU KUTUPLAŞMANIN SANDIK ARİTMETİĞİNİ DRAMATİK BİÇİMDE DEĞİŞTİRMESİ, SİYASİ GELİŞMELERİN DOĞRULTUSUNU BELİRLEYECEK NİTELİKTİR.

AP, BU SEÇİMDE, SERMAYENİN DEMOKRASİYE DÜŞMAN KESİMİNİN ETKİSİ ALTINDA BULUNAN SEÇMENLERİN BÜYÜK ÇOĞUNLUĞUNUN OYLARINI TOPLAMAYI BAŞARMIŞTIR. BU OYLARIN AP'DE ODAKLANMASI, TOPLUMDAKİ HIZLI DEĞİŞMENİN ÜSTYAPIYA YANSIMASININ SONUCUDUR. ÖTE YANDAN CHP DE BU SEÇİMLERDE, KİTLELERDEKİ DEMOKRASİDEN YANA HIZLI BİLİNÇLENMENİN VE SOLA KAYIŞIN MEYVALARINI TOPLAYARAK OYLARINI ESKİSİNE GÖRE BÜYÜK ÖLÇÜDE ARTTIRMIŞTIR. CHP OYLARINDAKİ ARTIŞIN KAYNAĞI HİÇ KUŞKUSUZ DAHA ÖNCE AP DE DAHİL OLMAK ÜZERE MC PARTİLERİNE OY VEREN SEÇMEN KİTLESİNİN HIZLA FAŞİZME KARŞI ÇIKIŞIDIR.

BU SEÇİMLER DEMOKRASİ İÇİN BİR BAŞARI OLDU

Pazar günü, önemi bakımından bir ara seçimin boyutlarını fersah fersah aşan bir seçim yapıldı. 12 Ekim günü, Türkiye'deki tüm seçmenlerin yarısı MC partilerinde simgelenen faşizm programını onaylayıp onaylamadıklarını göstermek için sandık başına gideceklerdi. 12 Ekim seçimleri Türkiye halkının demokrasiyi korumakta kararlı olup olmadığını gösterecekti, ve bu kararlılık MC'ye karşı kullanılan oylarla gösterildi.

Pazartesi akşamına kadar gelen kesin olmayan sonuçlara göre geçerli oyların yüzde 44 kadarını CHP, yüzde 39-40 kadarını AP almış, geriye kalan oylar sağdaki küçük partiler arasında paylaşılmıştı. Artık sağda hemen hemen hiçbir şans kalmamış görünen DP oylarında 1973 genel seçimlerine göre dörtte üç oranında bir gerileme görülüyordu, ve bu partiye silinmiş gözüyle bakılıyordu. Pazar günü seçimlerde oy sayısı bakımından kesinlikle yenik çıkan partilerden ikincisi MSP idi. MSP oylarının yüzde 7 - 8 dolaylarına düştüğü tahmin ediliyordu. Pazar günü partisi için 8 - 9 senatör tahmin eden başbuğun partisinin ise ciddi bir ilerleme göstermediği anlaşılıyordu. 12 Ekim kazazedelerinden sonuncusu ise TBP idi.

Ne var ki sadece oy oranları 12 Ekim galipleriyle yeniklerini belirlemek için yeterli değildi. Seçim sonuçlarına Türkiye'deki politik ortam açısından bakıldığında, görünüşte oy oranını diğer sağ partiler aleyhine hayli artıran AP amacına ulaşamamış, CHP oylarını geçmeyi başaramamıştı. Sağ oyların toplanması, asıl amaç olan "CHP tehlikesinin hesabını görme"ye yetmemişti. Politik planda AP de seçimlerden yenik çıkıyordu.

SEÇİM PROGRAMI

MC'nin devlet kurumlarına nasıl bir anlayış yerleştirmeye çalıştığı, seçim gecesi ve ertesi günü TRT'nin yaptığı seçim yayınlarıyla gözler önüne serildi.

Seçimlerin MC için, daha doğrusu MC'ye "ruh" veren "toplumu faşistleştirme programı" için bir referandum niteliği taşıdığını sezmeekten geri kalmayan iktidar, seçim ortamını gerginleştirmek, seçimlerin dürüstlüğüne gölge düşürmek için ötedenberi türlü tertiplerin

peşindeydi. Bunun en taze ürünü seçim gününün arefesinde Ankara'da çıkarılan kanlı olaylardı. Bu oyunun sahnelenmesi için seçilen kent başkenti ve ortam da CHP mitinginin dağılma güzergahıydı. Seçimin gerçek sonuçlarını halka geç duyurarak başsansızlığını dikkatlerden kaçıracaklarını sanan MC, milyonlarca insanın uyumadan beklediği sanki o de-ğilmiş gibi, seçim haberlerini gereken hız ve açıklıkla vermekten özellikle kaçındı. Seçim yasaasının ve seçilecek adayların illere dağılımının sonucu olan ve oy oranının tam tersini yansıtan senatör dağılımını üstüne basa basa verip, Pazartesi gecesine kadar bir kez bile genel oy dağılımını açıklamaya gerek görmedi.

Ara seçimlere katılma oranı, sağlıklı bir seçim için düşük olmakla beraber Türkiye için bir ara seçimine göre olağan sayılabilecek bir düzeydeydi. Ancak yurttaşların kolaylıkla oylarını kullanabilmeleri birçok nedenlerle imkansız hale gelmişti. Birçok yurttaş, bir yanıyla idaredeki genel bozukluğun sonucu olan diğer yanıyla da kasıtlı uygulamalara bağlanan yanlışlıklar nedeniyle oyunu kullanamadı. Bu seçimlerde yine iptal edilen oyların sayısının yüksek bir oran tuttuğu görüldü.

HIZLI TOPLUMSAL DEĞİŞİM

12 Ekim seçimlerinin birinci önemli yanı, halk kitlelerindeki genel sola kayışı kesinlikle kanıtlanması ise, ikinci önemli yanı da kuşkusuz sağdaki sermaye partileri arasındaki güçler dengesinde yaptığı değişikliklerdir.

Seçimlerde CHP ile AP oyları arasındaki kutuplaşma, ülkemizdeki hızlı toplumsal ve siyasal değişimi açığa vurmuştur. Bir yanda demokrasi - antide-mokrasî çatışması keskinlik kazanarak somutlaşmakta; öte yandan da toplumda genel bir sola kayış yer almakta, yani demokrasiye halk kitleleri tarafından daha çok sahip çıkılmaktadır. Bu kutuplaşmanın sandık aritmetiğini dramatik biçimde değiştirmesi, siyasî gelişmelerin doğrultusunu belirleyecek niteliktedir.

AP, bu seçimde, sermayenin demokrasiye düşman kesiminin etkisi altında bulunan seçmenlerin büyük çoğunluğunun oylarını toplamayı başarmıştır. Bu oyların AP'de odaklanması, toplumdaki hızlı değişimin üstyapıya yansımalarının sonucudur. Öte yandan CHP de bu seçimlerde, kitlelerdeki de-

mokrasiden yana hızlı bilinçlenmenin ve sola kayışın meyvalarını toplayarak oylarını eskisine göre büyük ölçüde arttırmıştır. CHP oylarındaki artışın kaynağı hiç kuşkusuz, daha önce AP de dahil olmak üzere MC partilerine oy veren seçmen kitesinin hızla faşizme karşı çıkışıdır.

CHP'nin, büyük kitleler halinde sağdan sola kayan seçmenlerin oyunu alarak büyümesi karşısında, AP'nin sağdaki oylarını kendisine çekerek yine bir o kadar büyümesi, anti-demokrasî cephesinin toplumsal tabanının yapısıyla açıklanmalıdır.

DP POLİTİK BİR GÜÇ OLMAKTAN ÇIKMIŞTIR.

Adalet Partisi, MC operasyonunu kendi bakımından etkin biçimde yürüterek başta Demokratik Parti tabanını büyük ölçüde eritmiş, MSP tabanını da önemli oranda sarsarak kendine yöneltmiştir.

Demokratik Parti tabanının eriyip AP'de birleşmesinde, Demirel'in bu partiye örgüt olarak parçalamayı başarması önemli rol oynamıştır. Önemli bir DP'li seçmen topluluğunun yeniden Demirel'in arkasına takılması da en büyük etken ise, DP'nin kuruluşundan bu yana kararlı bir sınıfsal temele oturamamasıdır. DP, AP dışında kalan sermaye kesimine oturmaya çalışmışsa da, bu çaba objektif gelişmeye ters düştüğü için başarısız kalmıştır. Burjuvazinin çeşitli tabakalarının, aralarındaki çıkar çelişkilerine rağmen, burjuvaziyle emekçi sınıflar arasındaki temel çelişkinin keskinleşmesine paralel olarak demokrasi ve sosyalizm tehlikesi karşısında birleşme eğilimi, DP'ye AP ile mücadele edecek bir gücü toplama olanağı vermemiştir. Bugün ise, 1971 - 73 döneminden sonra da sola kayışın durdurulamaması karşısında burjuvazinin birleşme yönünde duyduğu güçlü eğilim AP'den yana işlemiş, AP bunu kendi lehine işletebilmiştir. DP'nin seçmen tabanından önce, örgütünün ve parlamento grubunun önemli bir kısmını yitirmesinin gerçek nedeni bu politik güçsüzlüktür.

MSP DE ÇOK FARKLI DEĞİLDİR

MSP'nin de durum bundan çok farklı değildir. MSP oylarındaki düşüş DP oylarındaki kadar dramatik ölçüde varmış değildir. Ne var ki, sermayenin

demokrasîye düşman kesiminin, güçlerini demokrasiye karşı ciddi bir iktidar alternatifini arkasında birleştirme eğilimi burada da kendisini duyurmaktadır. MSP'nin elindeki bütün iktidar olanaklarına rağmen gerilemesi, tabanında kendisine karşı duyulan güvenin sarsılmasıyla açıklanabilir. MSP de, yapılan zorlamaların aksine, büyük burjuvazi dışında kalan oyların kendi sermaye kesimine dayanmaktadır. Ayrıca AP'nin, MSP'ye destek olan bazı sermaye kesimlerini planlı olarak kendi yanına çekme politikası MSP'nin gücünü iyice azaltmaktadır. MSP, sermaye için bir iktidar alternatifini oluşturmak için başka bazı "sakıncalar" da taşımaktadır. Burjuvaziye yüksek bürokrasi kaynaşmasının, sermayenin "güven" içinde iktidarını yürütmesi için iyice zorunlu bir koşul haline geldiği bu dönemde, MSP'nin dinci ideolojisi yüksek bürokratlara uzlaşması için aşılmaz bir engeldir.

CGP VE MHP

Bu seçimlere sandığa girmeden renk veren parti, "renksizler partisi"ne bütünüyle iltihak hazırlığı yapan CGP idi. CGP seçimlere katılmayarak resmen AP'yi destekledi. CGP'nin bu seçimlerde AP ile bütünleşmesi, 12 Mart döneminde "etkili çevrelerin" sola karşı tutumlarında önemli payı olan bu partinin, AP'nin faşizme doğru hızlı kayışıyla birlikte onun içinde erimekte artık bir engel görmemesidir.

CGP'nin AP'ye bu denli yanaşması, AP'nin de bu kadar Bonapartizme yakınlaşması, Türkiye'de burjuvazinin gerici eğilimlerinin gelişme doğrultusu açısından oldukça açıklayıcı niteliktedir.

Özetle, AP oylarının diğer sağ partiler aleyhine büyümesi, hükümet düzeyinde birleştirilen gerici güçlerin seçmen tabanı düzeyinde de birleştirilmesi çabasının ürünüdür.

12 Ekim seçimlerinin gerici sermaye partileri kanadında kanıtlandığı diğer bir olgu da, Türkiye gibi ülkelerde MHP tipi faşist partilerin parlamenter yollarla gelişme şansının olmadığıdır. Bütün iddialarına rağmen komandobasının yitisi hiç de bir oy patlaması gerçekleştirilememiştir. AP lehine oy kaybetmemesi ise, zaten küçük bir parti olmasının ve halen de "başarıyla" fonksiyonunu sürdürüyor olmasındandır. Ancak, işçi sınıfının yoğun olduğu illerde MHP oylarında düşüş görülmesi, Doğu illerinde düzenli ve hızlı olarak gerilemesi, emekçilerin MHP'yi reddettiğinin bir göstergesi olmuştur.

Kapitalizmin son kozu : FAŞİZM

FAŞİZM
DÜNYAMIZIN
EN
GÜNCEL
OLGULARINDAN
BİRİDİR

Faşizm deyince yalnız Mussolini faşizmini ve Hitler nazizmini anlayanlar ve bunu böylece anlatmak isteyenler var. Faşist eylemleri, baskıları 'çağdışı' olarak nitelirken, faşizmi geride kalmış, geçici, kaynakları kurutulmuş sananlar var.

Halbuki, faşizm ne tarihte kalmış bir yapraktır, ne de 'modası geçmiş' bir politik hareket. Faşizm dünyamızın en güncel olgularından biridir. Çünkü faşizmin ekonomik temelleri, çağdaş tekelci kapitalizmin ekonomik temelleridir. Bunlardan güç alır ve bu temeller varoldukça yeşerebilen olanakları devam eder.

Ömrünü tamamlamış bir sistemin sürdürülmesi için belli şartlarda başvurulan yöntemlerin, zulmün, baskının geçmiş çağlardakilerle benzerliği, kaynaklarının benzerliğinden doğmaktadır: zorbalıklarla tarihin akışına set çekilebileceği hayâlinde...

Bu benzerliğin dışında, faşizm ve faşist yöntemler öyle güncel, öyle 'çağdaş'tır ki, bugün beş kıtada yüz milyonlarca emekçi onun baskısı altında inlemekte, sömürülmektedir. Ve kapitalizmin egemen olduğu öteki ülkelerin çoğunda, faşizan baskılara karşı konulması, faşist iktidar planlarının bozulması başlıca görevler arasındadır.

FAŞİZM
ANCAK
ANCAK
SINIF
TEMELİNDEN
GİDEREK
AÇIKLANABİLİR

Faşizmin ne olduğu, liderlerinin 'ideoloji'lerini açıklatırken başvurdukları aldatıcı kavramlardan ya da kullandıkları politik sloganlardan hareketle açıklanamaz. Faşizmin ana özellikleri ancak onun sınıf temelinden giderek açıklanabilir. Ve ancak böylece, faşizm kapitalizmin genel çöküş döneminde, tekelci kapitalist - emperyalist aşamada, somut bir gerçeklik olarak görülebilir.

Faşist hareketlerin ve iktidarların sosyal sınıf ve tabakalar karşısındaki yerinin anlaşılması faşizmin ekonomik temellerinin ve politikasının irdelenmesi ile mümkündür. İleri kapitalist ülkelerde olduğu gibi, geri ve bağımlı ülkelere de kapitalist ilişkilerin vardığı aşama, bunun sonucu olarak burjuvazi içinde beliren farklılaşmalar ortaya konulmadan faşizmin özü yeterince kavranamaz.

FAŞİZMİN
AYRI
BİR
DÜNYA
GÖRÜŞÜ
YOKTUR

Faşizmin burjuva ideolojisinden ayrı bir dünya görüşü yoktur. Faşizmde kapitalist dünya görüşü, en uç noktasında, en azgın biçimiyle ortaya çıkar. Çağdaş kapitalizmin ekonomik, toplumsal, kültürel politikası faşist politikanın tohumlarını taşır. Üretim biçiminin değiştirilmesine karşı, her ne pahasına olursa olsun kapitalist düzenin korunması, 'parlamentar demokrasi'nin daha otoriter bir yönde değiştirilmesi, tekellerin yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesi, bağımsız işçi sınıfı hareket ve örgütlerine, demokratik

güçlere karşı dozu sürekli olarak artan baskılar, çelişkileri son kertede savaşla çözümleme eğilimi, hep çağdaş kapitalizmin politikasının ana öğeleridir. Ne var ki bu politikayı gerçekleştirmek üzere kullanılan yöntem, ve yaratılan yeni sosyal ve politik örgütlenme faşist rejimlerin parlamenter demokratik yönetimlerden ayrılmasında önemli bir ayrıçtır.

FAŞİZM
HEM
BİR
SINIF
HEM DE
BİR
ZÜMRE
İKTİDARIDIR

Faşizm, ileri kapitalist ülkelerde, tekelci burjuvazinin (özellikle ağır sanayi patronlarının) ve büyük toprak sahiplerinin en gerici, emperyalist ve şöven kesimlerinin açık, terörcü diktasıdır.

Geri kapitalist ülkelerde ise büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin en gerici, işbirlikçi ve şöven kesimlerinin açık, terörcü diktasıdır.

Faşizm, özünde, burjuvazinin sınıf iktidaridir. Ne var ki, bu dikta biçiminde, en büyük sermayedarlar ve mülk sahipleri, burjuvazinin belli kesimleri iktidara tek başlarına sahiptirler. Dolayısıyla faşizmin uyguladığı politika çok büyük bir ağırlıkla bu kesimlerin yararınadır.

Diğer bir deyişle, faşist iktidar hem bir sınıf, hem de bir zümre iktidaridir. Sınıf iktidaridir; çünkü işçi sınıfı ve tüm emekçi kitlelere karşı burjuvazinin çıkarlarını korur; kapitalist ilişkilere karşı çıkması söz konusu değildir. Zümre iktidaridir; çünkü, tüm burjuvazinin çıkarlarını korur, kapitalizmin, burjuva ideoloji ve kültürünün muhafızlığını yaparken, en çok büyük sermayedarların - hatta bunların da bir bölümünün - çıkarlarını gözetir. Kısaca faşist yönetimler, öteki burjuva iktidarlara karşılaştırılmayacak bir ölçüde ayrımcıdırlar. Hem daha önceki demokratik kazanımların yok edilmesiyle işçi ve emekçilere karşı, hem de farklı bir düzeyde de olsa öteki mülk sahiplerine karşı.

Burjuvazinin bir bölümünün kârları faşist yönetim döneminde düşebilir, ya da kârların artma hızı düşebilir. Ama bu durum, kârın bütünüyle ortadan kaldırılacağı bir düzen korkusu ile genellikle sevinçle katlanılan bir maliyettir. Tâ ki korku hafifleyip de ayrıcalıkların doğurduğu hoşnutsuzluk ön plana çıkana kadar.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar var. Bilindiği gibi, egemen sınıfların iktidar koalisyonundaki ağırlıkları zaten büyük ölçüde ekonomik hayattaki somut güçleri ile orantılıdır. Bu oran, 'normal dönem'lerde de büyük burjuvazinin, tekellerin lehinedir. Ve yürütülen politikada bu zümrenin çıkarları önde gelir. Faşist yönetimlerde, bu politikanın yine büyük tekellerin ya da işbirlikçi burjuvazinin lehine, ama çok daha dar bir zaman aralığında sonuç verecek şekilde ve yoğunlukta yürütülmesi söz konusudur.

SINIF
VE ZÜMRE
İKTİDARI
BİRLİKTELİĞİNİN
ÖNEMİ

Faşizmin hem bir sınıf hem de bir zümre iktidarı oluşunun kavranması, özellikle faşizme karşı mücadelede önem taşır. Şöyle ki, dar kapsamlı faşizme karşı mücadele, mümkün olan en geniş saflarla en kodaman bir avuç sermayedarın antidemokratik iktidarına, iktidar planlarına karşı durur. Ancak bu görev yerine getirilirken, ekonomik temelleri tümüyle yokedilmeksizin faşizmin ortadan kaldırılamayacağı, demokratik, bağımsız ve daha ileri bir toplumun kurulamıyacağı bilinerek davranılır.

Sosyalizm için mücadele ile faşizme karşı mücadelenin birlikteliği, faşist iktidarlara ya da faşizm ölemindeki zümrelere karşı mücadeleden doğrudan burjuvazinin sınıf iktidarını sona erdirmeyi amaçlaması anlamına gelmez. Başka türlü ifade edilecek olursa, faşizme karşı mücadele tümüyle ve doğrudan kapitalist sisteme karşı mücadele değildir. İçice geçmiş zümre ve sınıf iktidarlarına karşı mücadeleden farklılıklarının ve birlikteliğinin gözden kaçırılmaması gereğidir ki, dünya pratiği içinden çıkmış klasik faşizm tanımının üstünlüğünü sağlamıştır.

EN GERİCİ,
EN ŞÖVEN,
EN EMPERYALİST
NE DEMEKTİR?

Bazı yazarların yaptığı gibi, klasik bilimsel sosyalist faşizm tanımındaki 'en' sıfatlarının salt bir niteleme dile getirmek için kullanılması, belirsiz terimler olduğunu sanmamak gerekir. Bu terimler, burjuvazi içinde, temelleri maddi üretim koşullarından kaynaklanan belirli ayrılıklara dikkati çekmek için kullanılmıştır. Bu ayrılıklar, başlıca faşizme karşı mücadelede gözönüne alınmak üzere vurgulanmıştır.

'En gerici, şöven ve emperyalist' nitelemelerini açalım. Bilindiği gibi, çağdaş kapitalizm ve bu sistemdeki egemen güçler genel olarak gericidir. Gericidir, çünkü daha ileri bir seçeneğe göre, üretim güçlerini geliştirme olanakları sınırlıdır. Ve geliştirdikleri kadarıyla da, sonuçları toplum yararına olmamaktadır. Ancak, gericilik, şöven tutum ve emperyalist yapılmadan sağlanan çıkarlar açısından burjuvazi içinde belli farklılıklar vardır. Örneğin bugün sanayinin başlıca ekonomik faaliyet olduğu ileri kapitalist ülkelerde ara mallar ve yatırım malları üreten sanayi patronlarının özel bir ağırlığı, öteki kesimlerden farklı ilişkileri, çıkarları vardır. Bunların da savaş sanayi ile bütünleşmiş kesimleri 'en' egemen, gerici unsurudur. Büyük toprak sahipleri, tarım burjuvazisi için de benzer bir ayırım geçerlidir. İşte tüm egemen sınıflar içinde 'en'lerle ifade edilen niteleme, özellikle bu grupları kapsar.

FAŞİST
HAREKETLER
VE
KAPİTALİST
GELİŞME

Faşist iktidarların ya da etkin faşist hareketlerin ortaya çıkabilmesi için, ileri kapitalist ülkelerde tekeli aşamaya ulaşılmış olması, tekeli kapitalizmin ağırları içindeki geri ülkelerde ise kapitalist ilişkilerin belli bir düzeye varması ilk koşuldur. Ama başlı başına yeterli bir koşul değildir. Bu ilk koşulun yanısıra belirli başka oluşumlar gereklidir.

Faşist hareketlerin ve faşizan baskıların varlığı için ise kapitalist gelişmenin tekeli aşamaya veya belirli bir gelişmişlik düzeyine ulaşması yeterli bir koşuldur.

Kapitalist ilişkilerin ilk gelişme aşamasında genellikle monarşik devlet biçiminin, daha ileri -serbest rekabetçi- aşamada parlamenter demokratik biçimin yaygın olması raslantıların sonucu değildir. Toplumların içinde buldukları tarihsel üretim biçimleri ile bunlara uygun düşen üst yapı kurumları arasındaki ilişkilerin sonucudur.

Parlamentar demokratik yönetim biçimlerine yolaçan Avrupa burjuva demokratik devrimlerinde, kapitalist ilişkilerin gelişmesine bağlı olarak yükselen burjuvazi, feodallere karşı siyasi iktidar mücadelesinde sürekli emekçi kitlelerin desteğine muhtaç olmuştur. Burjuvazi emekçi kitlelerin desteğini sağlayabilmek için, kendi mücadele düzey ve amaçlarından öte demokratik vaatlerde bulunmuş ve feodaliteye karşı mücadelede öncülüğünü böylece olanaklı kılabilmştir.

Ancak, siyasi iktidarı ele geçirebilmek için emekçi kitlelerin desteğine özellikle muhtaç olduğu dönemlerde bile, burjuvazi, sık sık emekçi kitlelerin 'burjuvaca olmayan' yöntemler kullanmasından ürkmüştür. Böylece zaman zaman devirmek ya da iktidarını paylaşmak istediği feodallerle işbirliğine girmiştir. Radikal isteklerde bulunan emekçilere, sırasında büyük kitle katliamlarına başvurarak karşı çıkılması, uzun mücadelede sonunda elde ettikleri kazanımların ellerinden alınmak istenmesi böylesine bir geleneğe sahiptir.

Yine de, sözü edilen dönemde parlamenter demokratik yönetim biçimi devrimci, yükselen burjuva-

zi için en elverişli iktidar yöntemi idi. Bu yöntemle emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik taleplerini ortaya koyma ve elde etmeleri belirli kurallara bağlanıp, esnek olduğu kadar sağlam bir denetim kurulabiliyordu. Yönetimin baskı ve şiddete dayanma özü, daha önceki rejimlerle karşılaştırılmayacak ölçüde kitlelerin gözünden gizlenebiliyordu. Üstelik egemen sınıfların kendi güç zengeline ve bu dengedeki gelişimin barışçı bir biçimde yansıyabileceği bir yönetim mekanizması kurulmuş, bir 'sosyal anlaşma' gerçekleştirilmiş oluyordu.

Parlamente demokrasinin doğum yüzyılı olan 19. yüzyılda bile, burjuvazinin, varolan seçim sisteminin kendine tanıdığı avantajlara rağmen 'iktidarlar oyla işbaşına gelir' genel kuralını çiğnediği görülür. Özgürlükle, kardeşlikle, eşitlikle ilgili sloganlar ise çok kolay unutulmuştur. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler günümüzde sahip buldukları düşünce, yayın, örgütlenme... özgürlükleri için çok çetin ve uzun bir mücadele vermek zorunda kalmışlardır.

Bütün bunlara rağmen, 19. yüzyıl, ileri kapitalist ülkeler bakımından, genel olarak parlamente demokrasinin yaygın devlet biçimi olduğu ve iktidarın çeşitli mülk sahibi sınıflar arasında sistemin kurallarına göre paylaşıldığı bir dönem olmuştur.

FAŞİZM VE TEKELCİ KAPİTALİZM

Sanayi devrimini tamamlamış ülkelerde, kapitalizmin 19. yüzyıl sonlarında tekellerin hakim olduğu yeni bir aşamaya geçmesiyle üst yapıda da köklü değişimlerin yolu açılmış oldu. Bu değişimler hemen hemen bütün emperyalist ülkelerde Birinci Dünya Savaşı ortesinde kesin bir biçimde açığa çıktı.

Sermayenin toplulaşma ve yoğunlaşmasının kapitalist sistemde köklü değişimlere yolaçması politik sonuçlarını da birlikte getirdi. Sanayiye, ticarete, bankacılığa hakim olan tekeli güçler, siyasal mekanizma üstünde de benzer bir etkinliğe ulaşma hakkını kendilerinde görmeye başladılar.

Kapitalizmin gelişmesine paralel olarak işçi sınıfı hareket ve örgütlerinin güç kazanması burjuvaziye, artık iktidarının gerçek bir tehlike ve rakiple karşı karşıya bulunduğunu anlattı. 1917 devrimi ile bu tehlike gözler önünde, canlı bir toplum modeli halinde ete kemiğe büründü. İyice somutlaştı.

Kapitalist krizler daha sıklaştı. Geçmişte görülmemiş yıkımlara sebep olmaya başladı. Ekonomilerin bütünlüşmesiyle daha büyük bir yaygınlık kazandılar. Özellikle 1929 - 31 Büyük Buhranı çürüten, asalak kapitalizmin kitleler önündeki 'itibarını iyice yitirmesine yol açtı. Önce Sovyetler Birliği'nin, daha sonra birçok Avrupa ve Asya ülkesinin kapitalist sistemden kopması, ulusal kurtuluş savaşları ve bağımsızlıkçı hareketleri sonucunda geri ülkelerin büyük bir bölümünün emperyalist merkezlerle bağlarını gevşetmeleri kapitalizmin buhranını özellikle derinleştirdi. Burjuvazi açısından, alınması gereken tedbirlere ivedilik kazandı. Daha köklü çözümlere, yani çeşitli yöntemle ve ülkeden ülkeye farklılaşan düzeylerde baskıya, teröre, çoğunlukla kendi koyduğu kuralları daha sık ve açık bir biçimde çiğnemeye yöneltti.

Tekelci, emperyalist burjuvazinin baskı ve saldırıları kendi ülkelerindeki emekçilere yönelmekle sınırlı kalmadı, kalamazdı. Bir yandan tekel dışı sermayedarların çıkarlarına el uzatıldı; toplam artı-değerin tekeller lehine yeniden paylaşımı için zorlayıcı düzenlemelere gidildi, bu kesimlerin tekellere bağımlılığı artırıldı. Öte yandan, geri kapitalist ülkelerin daha yoğun ve güvenli bir şekilde sömürülebilmesi için yerli işbirlikçilerin, büyük sermayedar ve toprak sahiplerinin açık diktacı, terörcü eğilimleri desteklendi, yönlendirildi. Bunlarla sıkı ilişkiler kuruldu. İleri rejimlere karşı tertiplere girildi.

Böylece iki dünya savaşı arasında özellikle emperyalist ülkelerde, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise geri kapitalist ülkelerde faşist hareket ve yönelimler güç kazandı. Birçok ülkede faşist rejimler kuruldu. Başta da belirtildiği gibi İtalya ve Almanya örneklerini ileri kapitalist ülkelerde faşist uygulamaların bütünü olarak ele almak yanlıtıdır. Tekelci kapitalizmin tekeli devlet kapitalizmi özelliğini kazanmasıyla olsun, 'soğuk savaş', anti-komünist kampanya ile olsun, son yarım yüzyıl içinde emperyalist ülkelerde parlamente demokrasinin işleyiş açısından, önemli sapmalar görülmüştür.

Kapitalizmin vardığı gelişme düzeyinin zorunlu sonucu olarak devlet mekanizmasıyla daha sıkı ilişkiler kuran tekeli güçler, çok daha kesin bir biçimde kontrolleri altında bulunan ve toplumsal hayatı kendi çıkarlarına göre programlayan, bütün güçleri 'sosyalizm tehlikesi'ne karşı şartlandırıp, seferber eden bir işleyişin kurulması için ellerinden geleni yapıyorlar.

Demokrasinin düşmanlarının daha ileri başarılar elde edememeleri, yalnız ve yalnız, işçi ve emekçi kitlelerin direnişi ve dünya sosyalist sisteminin sahip bulunduğu ağırlık sayesinde.

İKTİSADİ KRİZLER VE FAŞİZM

Faşizmle ilgili özetlememizin bu noktasında bir parantez açarak iktisadi krizler ve faşizm ilişkisi üstünde durmakta yarar vardır.

Faşizmin iktidara gelmesi ya da etkin bir güç olması için, tekeli kapitalizmin artık 'olağan' sayılan bunalım ve dengesizliklerinin (işsizlik, enflasyon, satış krizleri, vb...) ötesinde bir iktisadi-toplumsal krizin varlığı gereklidir. Örneğin geçmişte, savaş sonrası krizler ve Büyük Buhran bu tür krizler olarak somutlanmıştır.

İktisadi krizler olağanüstü boyutlara ulaştıklarında varolan sınıfsal ilişkilerde değişikliklere yolaçarak, işleyişin çözüm yöntemlerini zorlamakta, yeni yöntem aramalarına kendi kazandırmaktadır.

Ancak bu genel vargıdan, her büyük çaplı iktisadi krizin faşist yönetimlere yolaçabileceği sonucu çıkmaz. Faşist iktidar için, olağanüstü kriz dönemlerinde de belirli başka koşullar gereklidir.

Eğer egemen sınıflar, olağanüstü krizle keskinleşen kendi iç çelişkilerini, zorunlu gördükleri hızla, parlamente kurallarıyla çözüp temel sorunlarda ortaklaşa davranamıyorlarsa; işçi sınıfı ve öteki emekçi kitlelerin böyle kriz dönemlerinde genellikle daha üst düzeylere erişen, yeni nitelikler kazanan hareketleri egemen sınıfları ileri derecede ürktücecek bir tehlike özelliğini kazanmışsa; buna karşılık işçi sınıfı ve genel olarak demokratik güçler bir faşist yönetimin işbaşına gelmesini engelleyemeyecek durumda iseler; ve o sıradaki dünya konjonktürü de elverişli ise, ülkede faşist iktidar için uygun koşullar var demektir.

Başka bir deyişle, faşizm, hem emekçi sınıfların, hem de burjuvazinin 'sorunları' çözümlenememesi açısından içinde buldukları zaafaların (yetersizliklerin) bir ürünüdür. Ve böyle bir ortamda, tekeli burjuvazi açık ve kaba kuvvet, şiddet aracılığıyla, geçici bir süre içinde olsaegemenliğine kesin bir biçim verebilir.

FAŞİZMİN GERİ ÜLKELER AÇISINDAN ÖZELLİKLERİ

Faşist hareketler açısından, geri kapitalist ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki en önemli farklılık faşizmin iktidara geliş biçiminde gözlenmektedir. Emperyalist ülkelerin aksine, geri kalmış ülkelerde faşist yönetimler kitle desteği ile değil, genellikle askerî darbeler yoluyla kurulabilmektedir. Kitle desteğini kazanma çabaları ise, arkadan gelme istem örneği, iktidardaki faşizmin işi olmaktadır.

Bu olgu, ileri kapitalist ülkelerde faşist hareketler - ordu - polis ilişkisinin daha zayıf olduğu anlamını taşımaz. Aksine, ileri kapitalist ülkelerde, faşist partiler, henüz kitle desteğinden yoksunken, büyük sermayedarlar, mülk sahipleri bunları olanca güçleriyle desteklemeye başlamadan bile, ordunun, polisin - bu arada 'istihbarat' örgütlerinin - faşist hareketleri destekledikleri bilinmektedir. Ancak oralarda, bu destek, faşizmi iktidara gelmesine yetmezken, geri kalmış ülkelerde, belirli koşullar oluştuğu zaman faşist güçlerin iktidarı ellerine almasına yetebilmektedir.

FAŞİZMİN ÖZÜ HEP AYNIDIR

Geri kalmış ülkelerde faşizmin, kitle desteği olmaksızın iktidara gelebilmesi, faşizmin özünde değişikliklere yolaçmaz. Olsa olsa, geliş hızı ve gaddarlığında değişikliklere yolaçar. Bununla birlikte en büyük, işbirlikçi sermayedarlar ve büyük toprak sahiplerinin politik hareketi ve yönetim biçimi olan faşizm, bu ülkelerde iktidara ancak ordu darbeleriyle ge-

lebilmemesinin ana nedenlerini açıklamaya çalışmak gerekir. Çünkü bu ülkelerde de faşizmin kesin gidişi, bu yönetimin gelişine destek olmamış emekçi kitlelerin eylemleriyle olmaktadır ve olmaya devam edecektir.

Bu tür ülkelerde, sermaye birikiminin sınırlılığı, kullanılan teknolojinin eskimişliği, işsizlik, dış pazarlara bağımlılık, iç pazarların darlığı... egemen sınıfların krizleri yumuşatma ya da götüşleme olanaklarını çok düşük düzeylere indirmektedir. Diğer bir deyişle geri kapitalist bir ülke için 'normal bunalım' sınırı çok dardır. Ve içinde bulunulan sistem ve yapısal özellikler sonucu bunalımların üstesinden gelme gücü çok daha azdır.

Dolayısıyla kapitalizmin en olağan devrevi krizleri karşısında bile, manevra yeteneği çok sınırlı olan burjuvazinin belli kesimlerinin, emperyalist kapitalist ülkeler burjuvazisine göre daha büyük bir oranda, daha sık faşist yönetimden medet umması doğaldır. Hatta, bir açıdan denilebilir ki, geri kapitalist ülkelerde yapısal, köklü sorunlar öylesine önemli ve günceldir ki, faşizm özelemlerinin güç kazanması için devrevi krizlerin etkisine özellikle gerek bile olmayabilir.

Burjuvazinin dar bir köşeye sıkışmışlığı, geri kapitalist ülkeler işçi ve emekçilerinin en doğal burjuva demokratik hakları elde etmeye yönelik eylemlerini bile serinkanlılıkla karşılamasına, gerekiyorsa belli tavizler vermesine engel olmaktadır. Değil sosyalist eylem ve örgütlenmenin yaygınlaşması, gündelik sendikal - demokratik talepler bile emperyalizmin artıklarıyla gününü gün eden, güçsüz burjuvazinin üstüne bir kâbus gibi çökmekte ve onu kolayca en radikal çözüme, faşizme yönlendirmektedir.

Geri kapitalist ülkelerde, burjuvazinin, kendi tarihlerinin hiç bir döneminde devrimci bir rol oynamamış olması, yani kitleleri daha ileri bir üretim biçimine doğru, kendi önderliği altında hareketlendirmemiş ve burjuva demokratik devrimleri gerçekleştirmemiş - ya da yarıda bırakmış - olması ve en başından beri işbirlikçi niteliği, faşist yönetimlerin niçin kitle desteğinden yoksun olarak, ancak silahları halka çevirmesiyle kurulabildiğini açıklar.

Geri kapitalist ülkelerde faşizmin milliyetçilik propagandasının da ciddi bir inandırıcılığı yoktur. Çünkü emekçi kitleler günlük hayatlarında büyük burjuvazinin emperyalizme bağımlılığını ve işbirlikçi niteliğini kolayca gözleyebilmektedirler. Böylece en somut slogan olarak kullanılan 'milliyetçilik' demagogisi, faşist propagandanın sözde anti-kapitalist ve ırkçı yanlarının da etkisizleşmesine yolaçmaktadır.

FAŞİZM YALNIZ DİŞ KAYNAKLI BİR TERTİP DEĞİLDİR

Geri ülkelerdeki faşist darbelerin büyük çoğunlukla emperyalist güçler tarafından hazırlandığı ya da desteklendiği hep bilindir. Ama bu olgudan, tıpkı 'ihraç edilen kapitalizm' teorisi gibi, 'ihraç edilen faşizm' üstüne teoriler geliştirmek yanlış olur.

Bu ülkelerde de, faşist yönetimlerin kurulabilmesi salt emperyalist-işbirlikçi planlarına bağlı değildir. Faşist yönetimin gerçekleşmesi, belirli koşullardaki sınıfsal ilişkilerin ürünü olarak kavrandığında, emperyalizmin hazırladığı faşist darbelerin başarısına ulaştığı ülkelerde, öteki koşulların elverişliliğinin yanısıra, bir çok durumda, demokratik ve anti-emperyalist güçlerin eksiklikleri ve yanlış tutumları da faşizmin başarısına yardımcı olmuştur. Bağımlılığa ve teröre en geniş saflarla ve en örgütlü bir şekilde karşı çıkılmaması faşistlerin işlerini kolaylaştırmış, planlarının gerçekleşmesine olanak sağlamıştır.

'İhraç edilen faşizm' teorisi özünde faşizmin kaçınılmazlığı yargısını da içerir. Faşizm kaçınılmaz değildir. Yeter ki, emperyalizmin ve büyük sermayenin bu saldırısını doğru teşhis edelim ve mücadeleyi bilimin bize öğrettiği gibi verelim.

YANLIŞ HESAP BAGDAT'TAN DÖNER

Çok satan bir gazetenin sütunlarında günlerce boy gösteren ve "akademik" bir ekip tarafından hazırlanan bir kamuoyu araştırmasına göre MHP, 12 Ekim seçimlerinde Ankara'daki oylarını % 240 arttırarak oy oranını % 4.7'den % 16'ya çıkaracaktı. Yani MHP'nin 1973 seçimlerinde aldığı 29 bin 888 oy, bu seçimlerde yaklaşık 126 bine çıkacaktı. Akademik ekip, "bilimsel bir titizlikle" hazırladığı, yönettiği ve değerlendirdiği bir örneklem sonuçlarına dayanarak bu fetvayı veriyordu. Bu şaşırıcı tahminin yayınlanmasından birkaç gün sonra bir düzeltme yapılıyor ve MHP'nin oy oranının % 16 değil % 15 olarak düzeltilmesi gerektiği söyleniyor ve hemen ardından da, parantez içinde, gerçek oranın % 14.7 olduğu ekleniyordu. Anlaşılan "akademik" ekip hesaplarda ufak bir yanlışlık yapmıştı. Doğru sonuca göre MHP, 126 bin değil 115 bin 600 oy alacaktı.

Seçim sonuçlarını önceden tahmin etmeye yönelik kamuoyu araştırmalarının ideolojik temeli, kamuoyunu belirli bir parti veya partiler grubu lehine şartlandırmaktır. İleri istatistik tekniklerinin bilgisayarların ve "bilim" adamlarının kullanıldığı bu araştırmalar, çoğu kez, bilimsellik maskesi altında, bir partinin olduğundan çok daha güçlü olduğuna halkı inandırmaya çalışılır ve dolayısıyla da bu partinin propagandasını yaparlar. İşin içine ünlü ve çok satan bir gazete de girerse, propagandanın etkisi doğal olarak artar.

Bu araştırmayı yayınlayan (ve herhalde finanse eden) gazetenin son yıllarda izlediği çizgi oldukça ilginç. Başyazarı "sol" alt köşeden sürekli olarak sola saldırdıktan, gazetenin ikinci sayfasında

faşist bir gazetenin yazı kadrosunda olan iki prof. durmadan boy gösterir. Kuruluşun genel yayın müdürlüğüne getirilen kişinin ideolojik eğiliminin ne yönde olduğunu bilmeyen yoktur. Bu ilginç çizgiyi daha fazla gizlemeye gerek duymayan yöneticiler işi artık açıkça, ama "bilimsel" olarak, MHP propagandası yapmaya vardılar.

"Böyle şey olmaz, MHP bu kadar oy alamaz!" diyebilecek kişilere verilecek cevap da hazır: "Ne demek, araştırmanın bilimselliğinden şüphe edilemez." Kamuoyu yoklamalarının kısa geçmişi bir bakmak bu açıdan çok öğretici olurdu bu yöneticiler için. Örneğin *Literary Digest* dergisinin 1936 yılı ABD Başkanlık seçimleri öncesinde yaptığı, 10 milyon kişiye uygulanan ve sonuçta F.D. Roosevelt'in seçimlerde çok büyük bir yenilgiye uğrayacağını saptayan nabız yoklaması tam bir fiyaskoydu. Araştırmanın örneklem planını hazırlayan "bilim" adamları ufak bir yanlış yapmışlar ve örneklem belirli bir gelir düzeyinin üstündeki seçmenlere uygulanmıştı. 1970 İngiltere genel seçimlerinde de aynı türden bir fiyaskoyla karşılaşıldı. Kamuoyu araştırması yapan bütün kuruluşlar İşçi Partisi'nin seçimleri kazanacağına mutlak nazarıyla baktıkları seçimleri Muhafazakâr Parti kazandı. Yani, kamuoyu yoklamaları ikiyanlı bir kılıç gibi. Desteklenen partinin propagandasını yapmak mümkün ama sonuçlar belli olduğu zaman tam anlamıyla rezil olmak da mümkün.

Kısmi Senato seçimleri sonuçlarını tahmin etme çabasında olan bu kamuoyu araştırmasının, kullanılan yöntem açısından kapsamlı bir eleştirisini YÜRÜYÜŞ sayfalarında yapmak mümkün

değil. Ama gene de birkaç noktaya mutlaka değinmek gerekiyor. Örneğin, araştırmacılar kullandıkları yöntemi açıklarlarken şöyle diyorlar: "Ankara kentsel nüfusunun % 60,54'ünün merkez ilçelerde... ve geri kalan % 11,32'sinin de merkez-dışı ilçelerde yaşadığı saptandı." Acaba kentsel nüfusun geri kalan yüzde 28,14'ü kentlerde yaşamıyor mu?

İkinci ve daha önemli bir nokta ise şu: Araştırmacılar, örneklem seçtiği kitle olarak Ankara ilinin 1973 yılı seçmenlerini almışlar. Ama, örnekleme giren kişiler arasında 1973 yılı seçimlerinde oy hakkına sahip olmayan, yani örneklem dayandığı kitlede yeri olmayan kişiler var. Hem de ortalama % 19 dolayında. Böylece, araştırmacıların örneklem seçtiği kitleyi gereken "titizlikle" tanımlamadıkları ortaya çıkıyor. Halbuki, kitle 1973 yılı seçmenleri değil de 1975 yılı seçmenleri olarak tanımlanıp (ki, seçmen listeleri hazır olduğuna göre bu yapılabiliirdi) örneklem buna göre seçilseydi bu önemli yanlışlık ortaya çıkmazdı.

Örneklem yoluyla yapılan araştırmaların temel kuralı, kitledeki her birimin örnekleme seçilme olasılığının eşit olmasıdır. Araştırmacıların merkez-dışı ilçelerde oturan seçmenleri örnekleme almak için izledikleri yol (15 merkez-dışı ilçe arasında kura çekmek) bu kurala aykırı olduğu için elde edilen sonuçlar da güvenilir olmamaktadır. Hele, MHP'nin Türkiye oy ortalamasının 3,5 katı oy aldığı Kırıkkale'yi sırf bir sanayi kenti olduğu için örnekleme doğrudan doğruya dahil etmek yapılan yanlışlığı iyice arttırmıştır. 15 ilçe arasında kura ile seçilen Ayaş ve Güdül'ün de MC partilerine çok yüksek oranda (57,5 ve

% 56) oy veren ilçeler olması sonucu etkilememiştir.

Üçüncü ve en önemli nokta ise örneklem büyüklüğü ile ilgili. 787 kişilik bir örneklem, araştırmacıların çok ince ayrıntılara inmelerine imkân vermeyecek kadar küçüktür. Örneklem kitleye olan oranı küçüldükçe, örneklem kitleyi temsil etme olasılığı da küçüldüğüne göre araştırmacının doha sağlıklı sonuç vermesini beklemek zaten abes olurdu. Örneklem küçüklüğünün ve yetersizliğinin en büyük kanıtı ise, araştırmanın yayınlanmaya başladığı gün verilen 7 no'lu tablodur. Eğer, örneklem gerçekten kitleyi temsil ediyorsa ya da tablounun 1. ve 3. sütunları birbirine çok benzer olacaktı. Araştırmacılar da bunun farkındalar ki örneklem sonuçlarını "düzeltilmek" yoluna gitmişler ve "partiler açısından gelişme oranı" dedikleri fakat ne olduğunu tanımlamadıkları bir faktörü il ortalamalarına "uygulamışlar". Sonuç olarak da MHP'nin 115 bin oy alacağını bulmuşlar. Bilimselliğin en geçerli mihenk taşı gerçeğin kendisidir diye boşuna söylememişler. Seçim sonuçları, yani gerçek, titiz bir bilimsellikte hazırlanmış olan ve çok satan gazetenin müjdesi verir gibi ilan ettiği MHP başarısı iddiasının nasıl bir balon olduğunu gösterdi.

Araştırmacıların iyi niyetinden ve ilerici bir kişiliğe sahip olduklarından hiç kuşku duymuyoruz. Örneklem planını iyi yapmalarını sonucunda ortaya çıkan yanlışlıkları düzeltme çabalarını da takdirle karşılıyoruz. Ama ne var ki iyi niyet ve bilimsel olma kaygusu, bilecek veya bilmeyerek, faşist bir partiyi olduğundan çok daha güçlü göstermek çabasıyla bağdaşır şeyler değildir.

TRT Spor Stüdyosu da MC'nin emrinde...

Geçen hafta Konya'da yapılan Klüplerarası Türkiye Atletizm Birinciliği hakkında basında az ama ilginç haber ve yorumlar yer aldı. Galatasaray birinci olurken Türkiye'nin en başarılı bölgesinin takımı ise sonuncu olmuştu. TRT'nin spor programları daha sonra bu ilginç sonucu, benzeri ilginçlikle dinleyici ve seyircilere açıkladı.

Olay televizyonda şöyle yansıyor: Yarışmalardan önce Mersin'li sporcular ellerinde spor yöneticilerini kinayan pankartlarla bir yürüyüş yapmışlardı. Yarışlarda ise protesto devam ediyordu. 100 metre yarışlarında Mersin'li sporcular bitiş yürüyerek geçmişlerdi. Yüksek atlamada, 2.10'la Türkiye rekorunu elinde tutan atlet ise 1.50'yi bile geçememişti. Sırıkladı atlamada ve diğer branşlarda da bu pasif direniş sürmüştü. TRT spor stüdyosundan İlhan Ömür de bu tutumu "çok çirkin ve sporculukla bağdaşmamakla" suçluyordu. Oysa asıl İlhan Ömür'ün bu davranışı sporcular ve tüm TRT izleyicileri tarafından "çirkin" bulundu. Görevi tarafsız habercilik olan bir TRT muhabirinin, gerçekleri belli bir bakış açısından yansıtarak güdümlü yorum yapması meslek ahlakıyla pek bağdaşır bir tutum değildir.

Gerçekte Mersin bölgesini Türkiye'nin en iyi atletlerini yetiştiren bir bölge durumuna getiren Mersin Bölge Müdürü'nü politik nedenlerle görevinden alan iktidar, sadece kişisel yararlarını düşünen idarecileri ve sporda geri kal-

mışlığımızın nedeni olan düzeni kinayarak spora sahip çıkan bu sporcuları alkışlamak gerekiyordu.

Günümüz dünyasının temel özelliklerinden biri de örgütlenmedir. Örgütlenme olmadan kimse sesini duyuramıyor. Direnmeden hakkını alamıyor. Sporcular genellikle toplumun en az politize olmuş kesimlerinden de olsalar onlar da birleşip hak aramanın yollarını gün geçtikçe buluyorlar. Amatör Sporcular Derneği de Konya olaylarıyla ilgili görüşlerini açıkladı. Dernek TRT'nin tutumunu protesto etti. ASD Genel Sekreteri Mehmet Çelikcan başına yaptığı açıklamada şu görüşlere yer verdi:

"Sporun bir memleketin ekonomik, politik, sosyal yapısından soyutlanamayacağı ve direkt olarak bu yapıyla ilintili olduğunun bilinci içindeyiz. Hepimizin bildiği gibi Federasyonların bir çoğu çağ dışı kalmış kafalar tarafından idare edilmektedir. Spor teşkilatının da doğal olarak bundan farkı yoktur. Bu kafalardaki ortak düşünce menfaat teminidir. Bu düşüncenin oluşturduğu yozlaşma sporcularımıza ve dolayısıyla gençliğimize yansımaktadır. Spor faaliyetleri yutturmacası altında, fakir halkımızdan vergi olarak alınmış Bölgelerimize ve Federasyonlarımıza ayrı ayrı bütçeler halinde dağıtılmış paraların sorumsuzca, amaçsız harcanmakta ve gerçekten spor yapan kitle bu paranın çok azından faydalanabilmektedir."

12 Ekim seçimlerinde Türk-İş'in tavrı üzerine

İLHAN AKALIN

D illere destan "partiler üstü politika"nın yaratıcısı ve savunucusu Türk-İş, özellikle 1973 seçimlerinden sonra ayağının altından toprağın kaydığını iyice hissettiğinden, bu politikasını gözden geçirmek zorunda kalmıştı. Gözden geçirme sonucu, "partilere karşı bağımsız politika" izleyeceğini saptamıştı. Ne demektir "partilere karşı bağımsız politika"? Partilerüstü politika ne demekse, bu da o demektir. O halde "partiler üstü politika"ne demektir?

Adına çok partili dönem denilen, aslında çok partili değil birden çok burjuva sınıfı partisi, dönemden bu yana geçen 30 yıldır, egemen çevrelerin söyledikleri ve uygulamaya çalıştıkları bir ilke vardır. "Okula, fabrikaya, kırsala, köye politika sokmayacağız" sloganları ile somutlaşan bu ilkeye göre, işçi - memur - asker - köylü - öğrenci politika dışında kalmalıdır.

Bu genel sloganın işçi kesimini kapsayan kısmının uygulamaya geçirilmesinde görevli Türk-İş'in bu doğrultuda bulduğu formül "partiler üstü politika" olmuştur.

Bu politikanın uygulanması işçilere "Politika yapmayın" şeklinde yansırken, sendika yetkilileri sermaye sınıfı partileri ile organik bağlarını sıkı şekilde sürdürmüşlerdir. Kâh AP'nin listelerinden, kâh CHP'nin listelerinden aday olmuşlar, parlamentoya girmişlerdir. Partilerin il örgütlerinde de görevli olanlar vardır.

Eylül 1973 genel seçimlerinden sonra gündeme getirilen "partilere karşı bağımsız politika" ile birlikte Türk-İş yetkililerinin gerekirse bir partiyi de destekleyebilecekleri gibi sözleri kamuoyuna yansımıştır. Hatta bu yönde yoğun çalışmalar olduğu da Türk-İş merkezinden çevreye yayılmıştır. Bu yayılmalar sonucu çeşitli çevrelerde, Türk-İş'in 12 Ekim seçimlerinde görüşünün önceki seçimlerde olduğundan farklı olabileceği görüşünü doğurmuştur. Bu görüşün doğmasının bir nedeni de 12 Ekim seçimlerinin genel seçim olmadığı gibi bunun da ötesinde bir anlamı olduğundan kaynaklanıyordu. Bu anlam nedir?

12 Ekim seçimleri bir referandum niteliği taşıyor. Seçim yapılacak illerde halkın faşizme "evet" ya da "hayır" demesi söz konusu. MC oylarının geriletilmesi faşizme HAYIR'ın işareti sayılacak. Bugün, dünden daha iyi biliniyor ki, faşizm, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin üzerinde en ağır baskının kurulması, sömürü düzeninin kanlı biçimde yürütülmesidir. Bunun hazırlığı MC iktidarının en büyük partisinin, en küçüğünün vurucu gücü ile bütünleşmesi tezgahı ile yürütülüyor. Genel olarak MC oylarının özel olarak da AP oylarının artması, faşizmin uygulanması için gerekçe gösterilebilecektir. Faşist uygulama işçi sınıfına ve tüm emekçi halka karşı olduğuna göre, işçi sayısı olarak en büyük görülen işçi kuruluşunun bu seçimlerde tavrı olması gerekmektedir. MC'ye hayır mı, evet mi? Bir üçüncü seçenek yok ortada.

ESKİ TERANEYE DEVAM

Türk-İş'den beklenen açıklama yapıldı: "Türk-İş hiç bir partiyi destek olmayacak". "Türk-İş'in ilkeleri ve tüzüğü gereği bir siyasi parti ile organik bağ kurması söz konusu değildir."

Başka bir karar çıkabilir miydi, sorusunun karşılığı elbette "hayır"dır. Bunun gerekçesi ise Türk-İş yöneticilerinin kim olduklarında somutlaşmaktadır. Bir diğer husus da Türk-İş'e bağlı sendikaların üyesi olmalarına rağmen işçilerin, merkezi otorite olamayan Türk-İş yetkilileri gibi düşünmedikleridir, Türk-İş'in hayatiyetini gerçek kaynağı olan İŞÇİ'den almamıştır.

Örgütün liderliğinde, 1973 seçimlerinden sonra, nitelik değişikliği belirgin halde hissedilen işçilerin görüşlerine yetişebilmek çabası ile attığı her

adımında sendeleyeyen, açmaza düşen bir insan var. Örgütün ikinci lideri durumdaki genel sekreter ise, bakanlığı sırasında işçilerin ücretlerinin % 2 eksilmesine sebep olan bir yasadaki imzası olan, bunun ötesinde ise 1973 seçimlerinde MHP'nin Eskişehir ilinde liste başı milletvekili adaylığı için adının söz konusu olduğu bilinen birisi.

Bir diğer yetkili ise eğitim sekreterliği koltağında oturmakta olup, MHP'nin resmi yayın organı bir gazetede görüşlerini açıklamakla tanınmaktadır. MHP'nin tüzüğünde yer alan TEK VE ZORUNLU SENDİKALILIK ilkesinin yasa hükmü haline gelmesi yönünde çalışmaları bilinmektedir.

Türk-İş yönetim kurulunda yer alanların tümü ise, son genel kurulda sosyal demokrat muhalefetin başarı sağlayamamış olması nedeni ile, AP ile organik bağı olanlardan oluşmaktadır.

Bu yapıya sahip örgütün 12 Ekim seçimleri karşısındaki tavrı başka türlü olamazdı elbette. Görünüşte HİÇ BİR PARTİYE DESTEK OLMAMA özünde MC'den yana olmayı gizleyememektedir.

ÖZE İLİŞKİN BİR GÖRÜNTÜ VE BİR OLAY

Türk-İş'in 12 Ekim seçimlerine ilişkin görüşünün açıklanmasından bir kaç gün önce basına yansıyan bir haberde, görüş belirlemek için yapılan çalışmaların özü yansımaktadır. Daha önce basına yansıtılan "bir partiyi de destekleyebiliriz" görüşünün benimsenmeyeceğinin işaretidir yeni haber, tutarlılığın ise simgesi.

Basında da gerekli ilgiyi görmeyen bu haberde, çalışmaların özünün kara liste hazırlamak olduğu, bundan da vaz geçildiği yansımaktadır. Kara liste için gerekçe olarak da SSK'nın ilaç fabrikası kurmasına karşı çıkma getirilmektedir. SSK'nın ilaç fabrikası kurmasını engelleyenler AP'li olduğu için de, yönetiminde AP ile organik bağı olanların çoğunlukta bulunduğu Türk-İş yetkili organında bu kararın geçirilemediği gün gibi aşikâr. Öze ilişkin bu açık görüntüden sonra Türk-İş'in HİÇ BİR PARTİYE DESTEK OLMAMA kararından anlaşılması gereken daha da belirginleşmiş oluyor.

Öze ilişkin bu görüntüden sonra bir de olay var. Ankara otobüs işçilerinin grev olayı. Grevi yürüten bağımsız bir sendika. Bu sendika, 1971'lerde, Türk-İş'in de katıldığı Genel-İş'i parçalama girişimleri için çıkarılan bir yönetmelik gereği bu sendikadan koparılan işçileri bünyesinde toplamakta. Ne hikmetse kasesında parası yok ve grevde bulunan işçilerine hiç ödeme yapmadı. Bu grevin politik amaçla sürdürüldüğünü bilmeyen kalmadı. Politik yönü, CHP'li Belediye Başkanının işvereni bulunduğu belediyeyi hedef alırken, 12 Ekim seçimlerinde Ankara'da CHP'yi oy kaybına uğratmak. Aynı sendika Adana'da da buna benzer bir girişimde bulundu. Adana belediyesinde direniş uygulanıyor. Grev sırasında uygulanan arabuluculuk sistemi de bu görüşü doğruluyor. Önce AP'ye transferi gün meselesi olan Feyzioğlu arabulucu olmuş, sonra da devreye giren Türk-İş, arabulucu olarak Orhan Erçelik'i görevlendirmişti. Orhan Erçelik, AP'nin umudu ve Türk-İş'in genel sekreteriydi.

Grev sürerken işveren Ankara belediyesi, grevci işçilere ikramiye ödedi. Aynı gün Türk-İş de işçilere 500.- TL dağıttı.

Bu olay da göstermektedir ki, Türk-İş yetkilileri HİÇ BİR PARTİYE DESTEK OLMAMA kararının altında MC'den yanadırlar. Yani sermayeden yana. Fakat Türk-İş'in hayatiyetini İŞÇİ'den almamış gerçeği önümüzdeki günlerde işçi sınıfı hareketi yönünden çok şeylere gebe olduğunun kanıtıdır.

ABD'de ekonomik canlanma suya düştü

Gözlerini ABD'de bekledikleri ekonomik canlanmaya dikmiş olan Avrupa kapitalist devletlerinin hükümetleri, son haftalar içinde, beklenen mucizenin gerçekleşmesinden yavaş yavaş umutlarını kesmeye başladılar. Aynı "uykudan uyanış" ABD'deki resmi iktisat uzmanları için de geçerli. "İktisat uzmanları", "kehanet"lerine temel olan klasik ekonomi kuramlarının işe yaramaz olduğu gerçeğine kendilerini alıştırmaya çalışıyor.

İlkbahar aylarından sonra çıkan resmi istatistiklerdeki umut verici göstergelere rağmen ABD'de ekonomik canlanma belirtilerinin yanlışlığı ürün olduğu ortaya çıkıyor.

Bu yaz aylarında sanayi üretimindeki düşüşün geçen yıldakinden daha az oluşu konjektür uzmanlarını umutlandırmıştı. Ne var ki, düşüş hızındaki bu yavaşlama, daha çok, yılbaşındaki depresyonun çok yüksek oranlarda olmasının bir sonucuydu. Sanayi üretimi ilk üç ayda, bir yıl öncesine göre yüzde 50 oranında düşüş göstermişti.

İŞSİZLİK AZALDI MI?

İşsizliğe gelince, Mayıs ayındaki yüzde 9.2'lik işsizlik oranının Ağustos'ta yüzde 8.4'e düşmüş olması, üretici olan sektörlerdeki bir istihdam artışı yansıtmıyordu. Hizmetlerdeki ve devlet dairelerindeki istihdamın zorlanarak genişletilmesi, işsizlikteki bu yüzeysel azalmanın gerçek nedeniydi. Bu açıdan bakılınca kapitalist ülkelerde yapılan

milli gelir hesaplarının tutarsızlığı bir kez daha dikkati çekiyordu.

Kapitalist ülkelerde, hizmetler ve devlet dairelerinin işleri, ulusal ürünün bir parçası olarak değerlendirilmekte, daha doğrusu hizmetler ve devlet işleri de değer yaratıcı birer faaliyet olarak görülmektedir. Gerçekte ise bunlar, üretici emek tarafından yaratılan toplumsal ürünün birer kullanış biçiminden, toplumsal artık-değerin birer tüketim biçiminden başka birşey değildir. Resmi istatistiklerin bu sektörlerdeki istihdam artışı olumlu bir puan olarak göstermelerine rağmen, gerçekte bu sektörlerdeki şişme, toplumdaki gerçek üretici sektörler üzerine ek bir yükün binmesinden başka sonuç vermemektedir. Bugün ABD'de olan da bundan başka bir şey değildir.

TALEP ARTIŞI GÖSTERMELİK

Öte yandan Birleşik Amerika'da son aylarda talebin ve mal siparişlerinin arttığı yolundaki haberlerin de gerçeği yansıtmadığı ileri sürülüyor. Gözlemciler talepteki artışın taşıt araçları siparişlerine dayandığını, oysa bunun nedeninin, taşıt aracı imalatçılarının geçen bahar ayları içinde sonbaharda fiyatları artıracakları şeklindeki açıklamaları olduğunu belirtiyorlar. Aynı gözlemciler, önümüzdeki aylar içinde taşıt araçlarında görülecek fiyat artışlarının, kalitedeki bir ilerlemeden ileri gelmediğini, bu nedenle pek yakında bu sektörde talebin

önemli ölçüde düşebileceğini öne sürüyorlar. Bu talep ve satış düşüşünün ise yalnız mali yönden değil psikolojik yönden de piyasayı kötü etkileyeceği belirtiliyor.

Fiyat artışlarının yalnız otomobil sektörüyle sınırlı kalmayacağı, diğer malları da içine alacağı verilen haberler arasında. Artışların, talebin gitgide azalmasına yol açacağı, sonunda üreticilerin pazar bulmak için fiyatlarda büyük indirimler yapmak zorunda kalacağı ileri sürülmekte.

YAKLAŞAN İFLAS DALGASI

Kapitalist dünyanın iktisatçıları enflasyonla işsizliğin birarada bulunmasını açıklamaya çalışırken, aynı zamanda büyük bir iflas dalgasının da yaklaştığı gizleniyor. Ünlü Wall Street'in bankerleri, kendilerine borçlu durumda olan firmalar arasında iflasa yaklaşanların oranının hızla artmasından şikayetçiler. Wall Street bankerleri, 800 büyük şirketten 600'ünün, örneğin Lockheed, Chrysler ve benzeri uçak firmaları gibi iflasın eşiğinde olduğunu bildiriyorlar. Bu durumda işletmelerin yatırım programlarını gitgide kısıtlamaları doğal bir nitelik kazanıyor.

ÖNÜMÜZDEKİ AYLARDA BEKLENEN FİYAT ARTIŞLARININ TALEP HACMİNDE YENİDEN BÜYÜK BİR DÜŞÜŞ

YARATMASI BEKLENİYOR.
WALL STREET KAYNAKLARI
EN BÜYÜK 800 FİRMADAN 600'ÜNÜN
İFLASIN EŞİĞİNDE OLDUĞUNU BELİRTİYORLAR.

Maliye kurumlarındaki yetkililer özel şirketlerin aldıkları bu tedbirlerin de yeterli olmadığını belirtiyorlar. Birçok şirket yetkilisinin umduğunun aksine, önümüzdeki dönemde işletmecilerin çoğunun "araştırma programlarındaki sayıların yavaş yavaş koparmak ve sonunda da tüm fabrikaları kapatmak zorunda kalacakları" ciddi olarak ileri sürülüyor.

ENDİŞE VE HUZURSUZLUK

ABD'deki bu ekonomik durum Avrupa kapitalist dünyasının siyasi liderlerini endişeye sürüklemekte. Bu durum tekeli burjuvazi içindeki gerici eğilimlerin güçlenmesine, otoriter bir rejime duyulan arzunun artmasına yol açıyor. Aynı nedenler, gerek ABD'de gerekse Avrupa'da NATO'nun ve arkasındaki emperyalist mihrakların saldırganlığını ve militaristlerin etkinliğini artırmakta.

Öte yandan Amerikan tekeli sermayesi, bunalımın yükünü içeride emekçi sınıfların sırtına dışarda ise hâlâ onun eline bakan Avrupa'lı kapitalist ülkelere yüklemeye çalışmakta. Bu da ABD ile "Avrupa" arasındaki çelişkilerin artması ve keskinleşmesi yönünde etkide bulunuyor.

ŞİLİ'DE DİRENİŞ NASIL

Şili'de Halk Birliğini oluşturan örgütlerden M.A.P.U.O.C.'nin Genel Sekreteri Jaime Gazmuri geçenlerde Paris'e gidecek Fransız Komünist Partisi ve Sosyalist Parti yöneticileri ile görüşmeler yaptı. Gazmuri, Şili'deki İstisat darbeden sonra ülkesinde kalacak iç direniş örgütlenmesinde görev alan ve Pinochet'in polislerince yakalanamayan az sayıda yöneticilerden biri. Gazmuri Paris'te bulunduğu sırada haftalık Le Nouvel Observateur dergisinin sorularını yanıtladı. Derginin soruları ve Gazmuri'nin bu sorulara yanıtları şöyle:

● Çok kısa bir süre önce Şili'den gizlice çıktınız ve yakında tekrar oraya dönmek istiyorsunuz...

● Eğer bunun nasıl olduğunu öğrenmek istiyorsanız sizi memnun edemeyeceğim. Ancak kesin olarak söyleyeyim ki yolculuğum Direniş'imizin gelişmesiyle gerçekleşmiştir.

● Patlama şeklinde ortaya çıkan birkaç olay dışında Şili iç direnişi hakkında çok şey bilinmiyor. Valparaiso'daki bir fabrikada olaylar, bir banka soygunu, askerler üzerine ateş açma ve son olarak cunta yanlısı "la segunda" gazetesi direktörüne gönderilen postayıcı bir paket... Bütün olanlar bu kadar mı?

● Hepsini bu kadar değil tabii ki ve söyledikleriniz genellikle yanlış. Açıkla yayım: rejimin baskısına uğramış bir yoldaşın canının istediği bir kişiye postayıcı bir paket yollamasını önleyemezsiniz. Bu onun bileceği iş. Ama yeraltı basınında buna sahip çıkılmadığı gibi bunun sözü bile edilmedi. Değindiğiniz di-

ğer eylemlere gelince, bunların çoğu sahte olup ya bütünüyle ya da belli bir kesimiyle yoğun baskıları haklı kılmak için küçük olayların büyütülmesiyle Hükümet tarafından meydana getirilmektedir.

Şiddet bizim şu andaki politik çizimimiz değildir. Düşmanla niçin en güçlü, bizim ise en güçsüz olduğumuz anda çatışalım? Bizim eylemlerimiz politik alandadır. En geniş bir birliği oluşturmak istiyoruz. Bu onların en güçsüz, bizim ise en güçlü olduğumuz alandır.

● Öyle ise Şili Direniş'i'nin güncel hedefleri nelerdir?

● Darbe sonrası ilk etap ülke içinde bir direniş örgütünü oluşturmak. Partiler arasında, tabanda, haberleşmenin sağlanması gerekiyordu. Şimdi her partinin bir tane olmak üzere 4 gizli gazete var. En önemlisi Şili Komünist Partisi'ninki. Bizim gazetemiz "Demokratik Direniş" değişik yerlerde ve birkaç bin adet olarak basılmakta. Her sayı birçok kişi tarafından okunuyor. Okurların goze aldıkları risk ise 5 sene ağır hapis.

Santiago'dan Madrid'e

5 genç antifaşistin kurşuna dizilmek üzere idam mangası önüne çıkarıldığı gün General Franco İspanya'nın en yüksek askeri liyakat nişanı "Büyük Haç"ı Şili Faşist cuntasının başı Pinochet'ye yolladı.

Aslında her iki General'in birbirlerine bağlılıklarını boyunlarına böyle liyakat nişanları takarak ilan etmelerine gerek yok. Bütün dünya iyi biliyor ki faşistler katlettikleri kurbanlarının kanlarıyla birbirlerine bağlıdır.

Şili'li cunta başı Pinochet de kendisinden daha tecrübeli üstadından geri kalmamak ve göğsünde parlayan "Liyakat" nişanını gerçekten hak ettiğini bir kez daha göstermek için yeni katliamlar peşinde.

Santiago'dan gelen haberler Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan başta olmak üzere Halk Birliği'nin tutuklu yöneticilerinin "yargılanmaya" başladığını bildiriyor. Tabii ki kapalı kapılar ardında. Hiçbir savunma hakkı olmaksızın.

Oyun açık. Faşizm Şili'de yeni kelleler istiyor. Şili'li faşistler İspanya'daki cinayetlerin yol açtığı tepkiler dinmeden kendi cinayetlerini sessizce tamamlamayı düşünüyorlar. Ancak daha şimdiden dünya demokratik güçleri iki yıldır hazırlanan bu oyunla Şili'li antifaşist yurtseverlerin sessizce katledilmesine seyirci kalmıyacağını protestolarıyla belli ediyorlar.

ÖRGÜTLENİYOR ?

● Bu gazeteler rasgele dağıtılmadıklarından, esasen harekete kazanılmışlardan başkasına ulaşamaz. Bu yeterli midir?

● Yalnızca gazeteler ile yetinmiyoruz. Yoğun bildiri dağıtımı da yapılmakta. Bu önemsiz gibi görünebilir ama öyle bir ülke düşününüz ki baskılar sonucu halk bir bildiriye yere yerleştirerek ancak kaçamak bakışlarla okuyabiliyor. Bugün, durum değişmekte. Bildiri demetleri, otobüs duraklarına, sokak köşelerine, fabrika çıkışlarına bırakılıyor. Bu gizli yerlerden azar azar halk tarafından alınıp dağıtılıyor. Ya da şehir merkezindeki yüksek binalardan atıldığında çevredeki sokaklara yağmur gibi düşmekte. Başlangıçta bunu bastırmak için polisin olay yerine ulaşması 20 dakika alıyordu. Bugün 5 dakika içinde olay yerine varıyorlar. Çünkü direnişin her yerde varlığını duyuran gösteriler rejimi büyük ölçüde rahatsız etmekte ve ülkenin bütününe polisçe kontrol altında tutulduğu ifadesini temelden sarsmakta.

● Santiago'da duvarlar temiz mi?

● Temiz. Çünkü sık sık yıkıyorlar ya da boyuyorlar. Duvarlara kısa, somut

sloganlar yazıyorlar. Örneğin ekonomik duruma, yiyecek maddeleri fiyatlarına vs. ilişkin sözler. Ya da sık sık başkalarının tekrarlanan ve sadece direnişin varlığını bildiren bir işaret. Daire içinde "D". Ayrıca haik da kendiliğinden içini döküyor. Santiago merkezinde kahveler var, tuvaletlerini haftada birkaç defa boyamak zorunda kalan. Cunta bu olayları gözden saklamak için çok güçlü çabalamakta.

● İşyerlerinde neler oluyor?

● Bir fabrikadaki işçilerin çok büyük kısmından emin olsak da, hayal kurmamak gerekli. Fabrika patrona ait çünkü. Yani devamlı olarak polise açık! Oralarda da ilişkiler seçici oluyor. Tanıdıklar dışına açılmıyor. Buna karşılık yeni bir olgu var. Bu, kamuoyunda geniş yankılar bulan, hemen hemen açık politik kampanyalar.

Böylelikle ekonomik politikayı yeriyor, tutuklamalara, ve kapalı kelimelerle, işkenceye karşı kampanyalar yürütüyor.

● Ekonomik durum o kadar kötü ki Eduardo Frei (Hristiyan Demokrat Parti lideri) de dahil olmak üzere ortacı ve katolik çevrelere kadar uzanan büyük hoş-

nutsuzluklara yol açıyor. Bu kampanya çok geniş kitle hareketinden kaynaklandığından hükümet tarafından yok edilemiyor. Çünkü sefalet hiç bu kadar yaygın olmamıştı. Aktif nüfusun yüzde 20'si sürekli işsiz. Çalışmakta olan işçiler de kemerleri sıkamak zorundalar. Neden kısıbillerse oradan kısınak zorundalar, çünkü satın alma güçleri sürekli düşüyor.

Örneğin işe otobüsle gidiyorlar, ya da dönüyorlar. Nedeni bir çeyrek ekmeğe fazla alabilmek. Okula devam eden öğrenci sayısı azalıyor. Dilencilik ve fahişelik artıyor. Sizdeki (Fransa'daki) yıllık fiyat artışları Şili'de bir ay içinde oluyor. Orta sınıflar yoksullaşiyor. Küçük işletmeler kapanıyor. Bütün bunlar açıkça herkesin dilinde.

Baskılar konusunda da durum aynı. O kadar çok fazla sayıda aile dolaylı veya dolaysız baskı kurbanı oldu ki, görmemek, farketmemek olanaksız. Kampanyaların yaygınlaşmasında kilise ve demokratların da bunlara katılmalarının etkisi büyük; ancak biz de, inhisarını olmadan en geniş bir cepheye mücadele için koşullarını yaratılabileceğimizi. İşte direnişte geçen ikinci yılın çalışmaları bütün bunlar.

● Ve şimdi ne yapmak istiyorsunuz?

● Herşeyden önce Halk Birliği'ni, hristiyan demokratlardan sendikalara ve hatta askeri güçler içinde belli demokratik kesimlere kadar uzanan gerçek bir antifaşist cephenin politik tabanı olarak güçlendirmemiz gelmekte. Her türlü halk desteğinden yoksun Cunta tam bir politik tecrite uğrayarak varlığını sadece kuvvetle sürdürmek zorunda kalacaktır. Böyle bir durum da sonsuza kadar sürmez.

Şu anda rejimi devirecek askeri ve politik güce sahip değiliz. Ancak eylemimiz bu devrilişi kaçınılmaz hale getirmeye yöneliktir.

● Cunta'nın tecrit edilmesinden söz ediyorsunuz, ancak dış ülkelerce desteklenmesi söz konusu değil mi?

● Sadece kısmen, Giscard (Fransa Cumhurbaşkanı) bile bizim çok özel (!) Yüksek Mahkememiz başkanı Urrutia Manzano'yu Paris'e büyükelçi olarak kabul etmedi. İtalya, İsveç, Küba, Meksika Şili'ye karşı kampanya yürütmekte. Sosyalist ülkeler çok geniş bir şekilde direniş hareketini destekliyorlar. ABD'de bile bazı sorumlular işbaşına gelmesine katkıda buldukları rejimin korkunçluğundan dolayı, duydukları sıkıntıyı gizleyemiyorlar.

«FRANKO'NUN ÖLÜMÜNÜ BEKLEMİYORUZ ! »

● Son idamlar sizce "Franko-sonrası"na barışçı geçiş olanaklarını tümüyle ortadan kaldırmış mıdır?

● Her zaman şunu düşünmüş ve söylemişimdir ki bir geçiş değil bir kopuş olacaktır. Faşist bir rejimden demokratik bir rejime basit bir evrimle yol almak olanaksızdır. Demokrasi yolunun açılması için Franko'nun yerine Juan Carlos'un geçmesi yetmeyecektir! Böyle düşünenler yanılıyorlar; İspanya geçeceğinden bütünüyle habersizler. Juan Carlos bir kukladan ibarettir. Daha geçen Çarşamba günü başbuğun yanbaşında Doğu Meydanı'nda düpedüz faşist bir gösteriye kanat geren biri nasıl olur da İspanya rejimini demokratikleştirebilir?

İnanıyor ve ayrıca umuyorum ki, Franko'nun işlediği son cinayetlere rağmen, bir iç savaşın önüne geçmek ve genel bir şiddet patlaması olmaksızın demokrasiyi kurmak mümkündür. Fakat rejim yeni idam kararlarına başvurursa o zaman bir halk ayaklanmasını ve İspanya'nın bir kan banyosuna dönmesini göze almış olacaktır.

● Uluslararası kamuoyunun ve yabancı hükümetlerin tepkileri üzerinde ne düşünüyorsunuz?

● Franko rejimini ve kullandığı yöntemleri kinama ve lanetleme hareketi 1946'dan bu yana hiç bu denli önemli ve ortaklaşa bir düzeye ulaşmamıştır. Bugün yine de birkaç bozuk ses işitiliyor: örneğin ABD'den... Franko rejimini desteklemeye devam eden Amerikan hükümeti büyük bir kumar oynamaktadır. Yaptığı hesapların tersine, bu tutumla ılımlı burjuva çevrelerde bile belli bir anti-Amerikanlığı beslemektedir.

Öte yandan uluslararası kinama senfonisi içinde çok zayıf ve titrek birkaç ses daha duyulmaktadır. Bu ülkelerin elçiliklerinde Juan Carlos'u zayıflatacak hiç birşey yapılmamasının gerektiği düşünülmektedir. Bu ülkeler, Franko'nun kendisinin tayin ettiği, başbuğun "resmi" halefine oynamaktadırlar. Daha önce de söylediğim gibi bu siyasal bir yanılgıdır. İspanya'nın demokratikleştirilmesi süreci, Juan Carlos'a karşı olmasa da, onun ötesinde gerçekleşecektir.

● Uluslararası kamuoyu karşısında küçük düşülmesi İspanya'da bir yabancı-korkusu refleksi doğurdu. Yabancılar karşı tepki nedeniyle İspanyol halkının bir kesiminin Franko'nun saflarına katılabileceğini düşünür müsünüz?

● Birleşmiş Milletler 1946'da İspanyol rejimini kinama kararı aldığı zaman Franko İspanyol küçük ve orta burjuvazisinin geniş kesimlerinin desteğini sağlamıştı. Bugün ise durum çok farklıdır. Burjuvazi, özellikle büyük iş burjuvazisi, Avrupa'nın dışında yaşama olanağının kalmadığını biliyor. Başbakan Arias Navarro yabancıları karşı bir tepki akımını başlatmayı denediyse de hükümetin çok yalnız olduğunu ve rejime bağlılığı bilinen kişilerin dahi ağırlıklarını koymayı istemediklerini ve bu tepkiye katılmadıklarını kavramak zorunda kaldı. Arias Navarro "yalnız da kalsa hükümet ayakta duracaktır" derken rejimin güçsüzlüğünü dile getirmektedir. İspanyol basını gerçekleri hasıralı etmeye ne kadar zorlandıysa da İspanya'da anti-Frankist hareketlerin yüksek düzeyini unutmamak gerekir. Bask ülkesindeki genel grev, Madrid'deki, Alican-

te'deki, Barcelona'daki, Valladolid'deki iş bırakmalar ve gösteriler bunun birer örneğidir.

● Yeni cezalandırmaları engellemek için ne gibi bir siyasal girişim gereklidir?

● Frankizme muhalif olan güçlerin yakınlaşması. Demokratik Cunta ile "Demokratik Birleşme Platformu" arasında şu anda bir prensip anlaşması mevcuttur. Bu anlaşmayı somutlaştırmak gerekir. Muhalefetin birliği gerçekleşirse, bu birlik, mevcut devlet aygıtı ve ordu içinde önemli bir destek bulacaktır.

● Franko'nun ölümünden önce hiç bir şeyin gerçekten değişemeyeceğini mi düşünüyorsunuz?

● Baskıların bugünkü şiddetlenmesinden önce dahi hiçbir zaman böyle birşey düşünmedim. Franko ortadan kalkarsa, bu şüphesiz olumlu bir unsur olacaktır. Fakat, düzenlediği bütün destekleme gösterilerine rağmen Franko çok güçsüzdür. Ordu bir bütün değildir. Birçok general Franko'nun ülkeyi fela-kete sürüklediğini kavramıştır. Ayrıca bugünlerde Madrid'de, ordunun bir hükümet darbesi yapma olasılığında söz edilmektedir... Papa, idamları kinayarak, İspanyol Kilisesi'nin Franko'ya karşı güvensizliğini, hatta düşmanlığını artırmıştır; büyük kapitalist çıkarların İspanyol temsilcileri de Avrupa'nın hep bir ağızdan eleştirisi karşısında çok sarsılmışlardır. Frankizme bir alternatifin çıkması için bütün koşullar mevcuttur. Değişim hızlı olabilir.

● Bu değişim hangi şemalara göre gerçekleşebilir?

● Ben dört olasılık görüyorum ama başkaları da olabilir...

1 - Sağdaki ve soldaki tüm anti-Frankist güçlerin birleşmesi ve halkın iradesini kabul ettirmek için ordunun müdahalesi.

2 - Tutucular ve generaller, Juan Carlos operasyonunun gerçekleşmesini sağlamak için, belli yabancı güçlerin onayını da alarak bir hükümet darbesi yapabilirler. Fakat onlar da, kendilerinin bile kontrol altına alamayacağı ve rejimin topyekün değişmesine yol açacak bir süreci başlatan büyüğü çarıklarından başka birşey olamayacaklardır.

3 - Franko kendisi iktidarı Juan Carlos'a terk edebilir, ama bunun gerçekleşeceğini sanmam. İyiden iyiye bunamadıkça veya ayakta duramaz hale gelmedikçe iktidarı terk etmeyecektir.

4 - Baskı devam ettiği taktirde, genç subayların da desteğini alan demokratik güçler ayaklanabilir ve bu durumda İspanyol komünistleri de silah ile alacaklardır.

● Bugüne kadar, demokratik İspanya'da iç savaşın ve baskının sorumluları ile hesaplaşma olmayacağını söylüyor-dunuz. Bu görüşü bugün de taşıyor musunuz?

● Frankizmden kendini koparmış olanlar ya da bugünlerde kendilerini koparanlar düşman işlemi görmeyeceklerdir. Ama idamları onaylayanlar-Franko, Arias Navarro, Juan Carlos ve bugünkü hükümet- suçlarını çok pahalıya ödeyeceklerini bilmelidirler.

DEVRİMİN
SANAT VE KÜLTÜR
KAVGASINDA

MİLİTAN

Ekim sayısında:
PABLO NERUDA ÖZEL BÖLÜMÜ

Fazıl Hüsnü Dağlarca, İlhan Selçuk,
Kemal Sülker, Bekir Yıldız, Kemal Özer,
Ataol Behramoğlu, İlyas Çivgan'ın yazı ve şiirleri.

Kitaplar, gösteriler, olaylar, yorumlar, haberler.

Dergimizin ilk cildi hazırlanarak satışa sunulmuştur.
P.K. 893 / İSTANBUL adresinden 75 TL karşılığında
ödemeli olarak istenebilir.

● Kızılırmak yayınları

PABLO NERUDA, SEÇMELER
TÜRKÇESİ: ENVER GÖKÇE
FİATI : 15,-TL.

(YENİ ÇIKTI)

BULGARİSTAN KOMÜNİST
PARTİSİ TARİHİ FİATI:25,-TL

RESİMLERLE EKİM DEVRİMİ
25 TL. (DAVALI)

Dağıtım : TOR-DA
ANKARA : Menekşe Sok. 16/4 Kızılay
İZMİR : Kocatepe Caddesi
İSTANBUL : Cağaloğlu Yukusu Saatçi İshani K: 4 No: 400

AFİŞLER

BİZİMKİLER KURŞUNLANI-
YORLAR FİATI: 10,-TL.

CEVABIMIZ, FİATI: 10,-TL.

TARANTA BABU,FİATI:10,-TL

ONLAR ÜMİDİN DÜŞMANI
FİATI : 10,-TL.

Bir kitap bir eleştirisi

"Rusya'da Marksist harekete eskiden beri katılmış olanlar Troçki'yi çok iyi bilirler ve onu, onların yararına tartışmaya hiç gerek yoktur. Ancak işçilerin daha genç kuşağı onu bilmez ve bu yüzden de onu tartışmak gereklidir... İşçilerin daha genç kuşağı kiminle başlamakta olduğunu bilmelidir..."

V.I. LENİN

Burjuva propagandasının yıllardır reklamını yapmaktan vazgeçemediği bir "öğreti" var: Troçkizm. 1920'lerden sonra burjuva basını yıllarca Troçki'nin peşinde koştu. Burjuva yayınevleri onun kitaplarını basmak için birbirleri ile yarışa girdiler. Burjuva propagandacıları onu anti-sosyalist amaçları için alabildiğine kullandılar. Bugün, aradan bunca yıl geçtikten sonra burjuva propagandacılarının bu değişmez dostlarından vazgeçemediklerini görüyoruz. Gün geçmesinki Troçki'nin kitaplarının yeni bir baskısı yapılmasın. Gün geçmesinki burjuva profesörleri devrimin bu "anlaşılmamış dahisi"nden sözmesinler. Özellikle 1960'lardan sonra burjuva propagandasının da yardımıyla Troçkizm yeniden canlanmaya başladı. Ve bugün çağdaş Troçkizm, dünya üzerindeki etkisinin yüzeysel olmasına karşın, sosyalist hareketin karşısındaki temel küçük burjuva eğilimlerinden birisidir.

Basmanov'un dilimize yeni çevrilen kitabında (*) burjuvazinin bu sadık dostu ele alınıyor. Mikhael Basmanov Troçkizm üzerine yaptığı çeşitli çalışmalarıyla tanınan bir Sovyet bilim adamı. Kitabının amacını şöyle anlatıyor: "Elinizdeki kitabın amacı, uluslararası komünist hareket içinde ideolojik ve örgütsel bakımdan nihai yenilgilerinden sonra, Troçkistlerin, durumlarını sağlamlaştırılmaya ve yeni bir karşı-devrimci kampanyalar dizisini başlatmaya çalıştıklarını göstermektir. Bu iki yönlü bir görevdir. İlk, dünya devrimci sürecinde çağdaş Troçkizmin görüşlerinin temeline inilmeli, ikinci olarak da, çağdaş devrimci harekette Troçkistlerin yıkıcı faaliyetleri sergilenmelidir."

Çağdaş Troçkistlerin, bütün ilkesizliklerine rağmen, faaliyetlerini "süreklilik teorisi" denen şey üzerinde temellendirdiklerini hatırlanan yazar kısa ve öz olarak bu teoriyi inceliyor. Onun anti-Leninist karakterini ortaya çıkartıyor. Basmanov, şatafatlı laflar ardındaki "süreklilik teorisi" iskeletinin, "bazıları gerçekten bozguncu olan ve bazıları da Lenin'in söylediği gibi saçma sapan sol cümlelerle bozgunculuğu maskeleymeye çalışan birkaç öneriden öteye gitmediği"ni belirtiyor. Bu öneriler "Devrimin çeşitli aşamalarının üzerinden atlama ve genel demokratik hareketleri inkar etme eğilimi, devrimci mücadelede işçi sınıfının yandaşlar edinme ve bunları düzene sokma yeteneğine olan inancsızlığı, tek bir ülkede devrimin zaferine olan inancsızlığı, 'devrimci savaşlara' yönelmeyi, tek bir ülkede sosyalizmi inşa etme olanağının inkarı içermektedirler. 1920 ve 1930'larda bu teoriye bir başka temel unsur, kaba bir anti-Sovyetizm eklendi."

Günümüz Troçkistlerinin başlıca çabalarından biri de Troçki'yi "bir devrim kahramanı", "devrimin liderlerinden biri" olarak göstermeye çalışmak. Troçkistler ve burjuva "sovyetologları" bunu kanıtlamak için birçok efsaneler uydurdular; gerçekleri tahfiri ettiler. Kitapta bu efsaneler tek tek ele alınıyor. Gerçeklerden ne denli uzak oldukları belgelere dayanılarak anlatılıyor: "Daha önceleri defalarca 'soldan daha solda' ve 'tüm devrimcilerin en devrimcisi' olduğunu söyleyen ve devrim aşamalarının üzerinden atlanmasını için çağrılar yapmış olan Troçki, sonucu belirleyecek eylemlerin gerekli olduğu günler gelince birdenbire gereğinden fazla dikkatli kesildi. 'Yasal' yolların kullanılmasından söz etmeye başladı... 24 Ekim'de ayaklanma aslında başlamıştı. Ancak bu tarihte dahi Troçki, Bolşeviklerin Sovyetlerin İkinci Kongresindeki grup toplantısında ayaklanmanın aleyhinde konuştu ve 'Geçici hükümetin tutuklanması başlı başına bir görev olarak gündemde değildir. Eğer kongre bir hükümet oluşturacak ve Kerensky buna teslim olmayacaksa, o zaman bu bir polisiye sorun olacaktır, siyasal değil' dedi."

Faşizme karşı mücadele gündeme geldiği zaman Troçkistler ne yapıyorlardı? 1938'de Troçki'nin yanına çekebildiği 21 kafadarıyla birlikte alelacele kurduğu "Dördüncü Enternasyonal" halk cephelerine karşı çıktı. "Dördüncü Enternasyonal, bildirilerinden birisinde, demokrasi için faşizme karşı savaş sloganını öfkeyle reddetti. 'Nesnel olarak faşizme yardımcı olan Troçkistler savaş yıllarında Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist harekete küfürler yağdıran bildiriler dağıtmaktan başka birşey yapmadılar.'" Savaş yılları, Troçkizmin hain tabiatını daha açık bir biçimde ortaya serdi. Parlak sözcüklerle kendilerinden geçip Troçkistlerin yanında yer alanların çoğu uyandı ve Troçkist grupların bir çoğu Troçkizmden vazgeçti."

Dünya işçi sınıfı hareketi içinde ideolojik ve örgütsel bakımdan yenilgiye uğratılan ve hareketin dışına atılan Troçkistler arasındaki hayat belirtilerinin nedenleri nelerdir? Basmanov, bu nedenlerin anti-emperyalist mücadelenin bugünkü aşamasında sahip olduğu belirli özelliklerde yatkın olduğunu söylüyor: "Troçkistlerin bütün umutları, kapitalist ülkelerdeki ve gelişmekte olan ülkelerdeki 'soldan daha da solda' olmaya çalışan ve işçi sınıfı partilerinin strateji ve taktiklerini reddeden proleter-olmayan katmanların temsilcileridir."

Köylülüğü küçümseyen, onun devrimci rolünü reddeden Troçki'nin tersine bir süre için bütün umutlarını geliştirmekte olan ülkelerdeki köylülüğe bağlayan Troçkistler, 1968'den sonra öğrencileri bugünkü tarihsel koşullarda en radikal güç olarak ilan ettiler. Basmanov'un belirttiği gibi onların canlanmak için kendilerini öğrenci hareketine bağlama girişimleri bir rastlantı değildi. Toplumsal açıdan fazlasıyla değişen ve çeşitlenen öğrenci hareketi içinde her türden akıma rastlamak olanaklıydı. Ve "Daha önceki karşı-devrimci Troçkist eylemleri hatırlayan ve onların aşırı sol laflarının ne anlama geldiğini bile yaşlı kuşağın tersine, öğrencilerin Troçkizme karşı herhangi bir 'büyüklikleri' yoktu." Üstelik Troçkistlerin belirttikleri gibi Maoistlerin uluslararası sosyalist hareketi baltalamaya çabaları" Troçkist faaliyetler için daha önce asla varılmamış fırsatlar" yaratmıştı.

Bugün "Dördüncü Enternasyonal" çatısı altında toplanan irili ufaklı Troçkist merkezler birbirlerine "hainler", "teslimiyetçiler", "revizyonistler" diye saldırmaktan geri kalmıyorlar. Basmanov onların tek bir şeyde birleştiklerini söylüyor: "Açıkça anti-komünist ve sosyalist ülkelerin düşmanı olmak."

Çağdaş Troçkistlerin temel özellikleri sosyalist ülkelerden alabildiğine nefret etmeleri. Onlara göre "14 tane işçi devleti vardır, ama bu 14 işçi devleti sosyalizme doğru gelişmemişlerdir." O halde devrim ilk önce bu ülkelerde gerçekleşmelidir. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde, Macaristan'da, Çekoslovakya'da Amerikan emperyalistlerinin ajanları tarafından olaylar çıkarıldığı zaman bunları "kabarık devrimci eylemler" olarak nitelermeleri işte bundandır.

Bu gözü kapalı nefret onları sosyalist ülkelere ve işçi sınıfı partilerinin politikasına güvensizliği körüklemeye yöneliyor. Barış içinde bir arada yaşama politikasının "dünya çapında sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf mücadelesinin özel bir biçimi olduğunu" görmelikten geliyorlar. Savaş çığırkanlığı yapıyorlar. Onlarca "savaş devrimin anahtarıdır" ve sosyalizmin başarısı, milyonlarca insanı mahvedecek olan bir nükleer savaşın geçmektedir.

Günümüz Troçkistleri kapitalist ülkelerde devrimci hareketin "durakladığını" söylüyorlar. Bu sözlerin nedenini onların işçi sınıfına ve onun partilerine olan nefretlerinde aramak gerek. Hareketi öğrencilerin peşine takma ve o ünlü "gençlik devrimin barometresidir" sözüne bel bağlama girişimlerinin nedeni budur. Geçmişte halk cephelerini yıkmak için faşistler kadar çaba sarfetmiş olan Troçkistler bugün de genel demokratik hareketlere, demokrasi için yürütülmekte olan mücadeleye karşı çıkıyorlar. Bu konuda kitabın yazarı şöyle diyor: "Onlara göre, burjuva devleti varolan demokratik özgürlüklerin ortadan kaldırılması için gizlice hazırlanmaktadır ve işçi sınıfının tüm kazanımlarını elinden alacak olan en vahşi kapitalist diktatörlükten ya da proletaryanın zaferinden başka bir tercih yoktur."

Troçkistlere göre devrim "dürtülmelidir". Devrimi "dürtme" tutkusu onları, devrimin barışçı gelişme olanağını inkar etmeye yöneliyor. "Devrimin barışçı gelişimi düşüncesini tahfiri edecek kadar ileri gidiyorlar... Kitleleri pasif bir biçimde 'X günü' için beklemeye ya da aceleci veya düşüncesiz eylemlere katılmaya" zorluyorlar. Basmanov onların silahlı çatışmayı da bütünüyle tek taraflı gördüklerini belirtiyor: "Evrensel çözümleri, varolan siyasal koşullar ne olursa olsun her yerde başlatılmasını savundukları gerilla savaşıdır." Bu tutkuları onları partiyi reddetmeye ve partisiz mücadelenin çığırkanlığını yapmaya yöneliyor. Şu saçma sapan sözlerin sahibi "Dördüncü Enternasyonal"ın Latin Amerika Bürosu Sekreteri Posadas: "Milliyetçi bir hareketin sosyalist harekete, daha sonra da bir partiye dönüştürülmesi inancı ile bir destek merkezi oluşturabilecek iki veya üç kişi gibi bir avuç insanla işe başlayarak, bu dönüştürme ve köylü ve proletarya örgütünün bir parçası olarak partinin ve gerilla eylemlerinin örgütlenmesi gerçekleşebilir."

Bugün Türkiye'de sosyalist hareket için "Troçkizm" adıyla ortaya çıkan bir tehlike yok. Troçkizm bilerek ya da bilmeyerek adını anmadan savunuluyor. Çoğu zaman açıkça Troçkizmden kaynaklanan görüşleri savunanlar bunu Leninizm adına yapıyorlar. Ve bu anlamda Troçkizm savaşılması gereken bir sapık eğilim. Kendilerini sosyalist olarak niteleyen, aslında Troçkizmi savunanların gerçek yüzleri mutlaka ortaya çıkartılmalı. Basmanov'un da belirttiği gibi "Troçkist çevrelere bir parça bulaşmak bile çoğu zaman siyasal kayıtsızlığa ve sınıf mücadelesi karşısında bir ilgisizliğe yol açar. Hiç kimse devrimci çoşkunluğu, kavramları biçimsel olarak solcu, özünde ise bozguncu olan Troçkistler kadar etkili bir biçimde söndüremez".

Troçkizm ve Onun Karşı-Devrimci Özü kolay okunan ve mutlaka okunması gereken bir kitap.

İSMAİL ÇEVİK

HER SEÇİM DÖNEMİNDE BURJUVA PARTİLERİNİN POLİTİKACILARI ORMAN YANGINLARININ KAYNAKLANDIĞI EKONOMİK - SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNÜ BİR YANA BIRAKARAK ORMAN KÖYLÜSÜNE BİRŞEYLER BAĞIŞLAR TAVIRLA, SUÇLARININ AFFEDİLECEĞİ PROPAGANDASI YAPMAKTADIRLAR. VE SEÇİM NUTUKLARINDA AF YASASININ KAPSAMI TITIZLIKLE SAKLANMAKTADIR. BU OLGU, ADETA ORMAN YANGINLARINI TEŞVİK ROLÜ OYNAMAKTADIR.

● Orman yangınlarının temeldeki nedenleri nelerdir?

● Bugün tarla ve mer'a genişletmek istemi hukuksal üst yapının tüm müeyyidelerine karşı sürüyor, bu hukuksal kurallar ile oradaki ekonomik ve sosyal yapı arasında uzlaşmaz bir çelişki var demektir. Ve bu çelişki çözülmedikçe devam edecektir.

Bugün 8 003 orman içi, 8 056 orman bitişiginde olmak üzere 16 bin 59 köy yerleşim yerinde 1970 nüfus sayımına göre 7 milyon 890 bin 67 kişi yaşamaktadır. Orman köylülerinin yüzde 15'inin hiç toprağı yoktur. 20 - 30 dönüm toprağı olanlar ise çoğunluktadır. Ama genel olarak yapılan kuru ziraattir ve toprak verimsizdir. Erozyonun güçlü olduğu yerlerde dir.

Orman köylülerinin yüzde 57,2'si toprağı karasabanla, yüzde 30,2'si pullukla sürmektedir. 1971 yılındaki bir araştırmaya göre orman köylerinde aile başına yıllık brüt gelir 996 liradır. I. plan döneminde kentli bireye düşen yıllık gayri safi yatırım harcaması 936 lira iken orman köylüsüne düşen sadece 46 lira olmuştur. II. plandöneminde bu oranlar sırasıyla 1259 ve 80 TL'dir.

İstihdam politikası sonucu orman köylerinde 912 milyonluk iş gününün 560 milyonu boş geçmektedir. Ormanlık işlerinde çalışan orman işçilerinin hemen hepsi geçici işçidir. Yılda ortalama 75 - 80 gün işlendirilebilmektedirler. Para ödeme sistemi dolayısıyla küçük üretici durumuna düşürülmüşlerdir. Böylece toplu sözleşmeli ve grev hakkıyla donanmış sendika haklarının önlenmesi yoluna gidilmiştir. Orman işletmelerince ağır sömürü altındadırlar. Ormanlık, tüm potansiyeli ile iş verse bile orman köylülerinin en çok yüzde 10'unu işlendirebilir.

Tarım kesiminde, kullanılabilir tüm topraklar kullanılmıştır. Ormanların sınırına dayanılmış ve hatları zorlar duruma gelmiştir.

Tarım kesimindeki mülkiyet dağılımının çözümlenemesinden doğacak sosyal patlamaların önlenmesi, artık ormandan toprak kazanarak tarım alanını genişletmek yolundan başka bir yol bırakmamıştır.

Diğer yandan özellikle güney ve batı Anadolu'da, özellikle turizmin geliştirilmesinin amaçlanmasından bu yana sahildeki toprakların ormanlık dışında turizm sektöründe kullanılmaları kısa vadede devletin teşvik tedbirleriyle kotarılabilecek çok kârlı bir iş duruma gelmiştir. Aynı yerlerde, muz plantasyonları, narenciye bahçeleri, zeytinlikler kamu yararına değil ama özel mülkiyet sahibi kısa vadede çok kâr getirecek yatırımlar haline gelmiştir.

Orman yangınlarını çıkartanların sosyal yapıdaki yerlerine göre bir sınıflamaya gidebiliriz:

1 - Politik ve ekonomik güçlerine dayanarak turistik tesisler veya kârlı tarım işlerinde toprağı kullanacaklar (ki genellikle güney ve batı Anadolu sahil kesimindeki yangınları çıkartanlar bunlardır).

2 - Miras, verim düşüklüğü ve benzeri nedenlerle yoksullaşmakta olan orta köylü ve hiç deneyece kadar az toprağı olan köylüler (ki faaliyetleri orman içinde sınırlıdır).

3 - Mer'a ya ihtiyacı olan hayvan sahipleri.

4 - İşsiz orman köylüsü kendisine iş sahası yaratılabilmek için yanan ormanların tekrar ağaçlandırılması ve yanan alanlardaki istishalin kendilerine yaptırılacağı varsayımı ile ormanları yakarlar.

● Odamız, orman yangınlarının önemli bir yüzdesinin seçim dönemlerinde toplandığını açıkladı. Bu durumu açar mısınız?

● Odamızın incelemesine göre, orman kanununun değiştirilerek yürürlüğe girdiği 1937, 1945, 1950, 1956 ve 1973 yılları ile, seçim dönemlerine rastlayan 1950, 1954, 1957, 1961, 1965, 1966, 1969, 1973 ve 1975 yıllarında, yanan saha sayısı ve alanı diğer yılların her birinden fazla olmuştur. Aynı şekilde bu yıllarda olu-

şan toplam yangın sayısı 9 bin 698 ve toplam yangın alanı ise 412 bin 397 hektardır. 29.9.1975 tarihi itibarıyla 40 yıl içinde toplam olarak 27 bin 936 adet orman yangını çıkmış, buna karşılık 1 milyon 165 bin 620 hektar alan yanmıştır. Demek oluyor ki yukarıda açıklanan yıllardaki toplam yangın adedinin, 40 yıl içindeki toplam yangın adedine oranı yüzde 34.7 ve alan olarak oran ise yüzde 33.3'tür.

Seçimle ve orman kanunuyla orman yangınına ilişkilendirmemizin iki temel nedeni vardır:

1 - Orman suçlarının affı sorunu. Her seçim döneminde burjuva partilerinin politikacıları orman yangınlarının kaynaklandığı ekonomik - sosyal sorunların çözümünü bir yana bırakarak orman köylüsüne birşeyler bağışlar tavırlarla, suçlarının affedileceği propagandası yapmaktadırlar. Ve seçim nutuklarında af yasaasının esaslı geçmiş yıllar kapsamı titizlikle saklanmaktadır. Bu olgu, adeta orman yangınlarını teşvik rolü oynamaktadır.

2 - Orman kadastro sorunu. Daha önce açıkladığımız gibi uzun yıllardır egemen çevrelerin politikası orman aleyhine toprak kazanmak olmuştur. Örneğin, son 1744 sayılı yasa 1961'den önce 20 yıl süreyle tarım alanı olarak kullanılan yerler orman alanından çıkartılmaktadır.

Yanan alanların derhal ağaçlandırıldığı doğru değildir. Zira bu tür alanlarda ağaçlandırma başarı oranları çok düşüktür. Yangından sonra o alanı orman saymayan bir diğer yasanın çıkmasını beklemek, hatta bunun çıkmasını körüklemekten başka yapacak şey yoktur. Nitekim orman içindeki turistik tesisler, muz plantasyonları, narenciye bahçeleri, genişleyen tarım alanları bu gerçeği kanıtlar.

● Orman varlığının korunması ve orman köylülerinin durumunun çözümlenmesi için önerileriniz nelerdir?

● Orman köylüleri ve orman sorununa temel çözüm, ülkenin ekonomik, politik ve sosyal yapısının önümüzdeki süreç içinde değişimine bağlıdır. Ancak biz yine de burada bazı önlemleri değil, yapılanlara karşı gerçekleri vurgulayabiliriz. Ormanların korunması ve orman köylülerinin çözümlenmesi sorunu içiçe alınabilir.

1 - Orman köylüleri sorunu gerçekte ve öncelikle bir köy ve toprak sorunudur. Kırsal alan sorunu içinde ele alınmalıdır. Doğaldır ki bu da sanayileşme süreciyle sıkı ilişki içindedir.

2 - Orman kadastrosu adı altında yapılan faaliyetler yalnızca teknik ve hukuki amaç ve araçlarla dayandırılmamalıdır. Sorun temelde ekonomik ve sosyal öğeleri de kapsayacak biçimde sokulmalıdır. Böylece kırsal alanda toprak mülkiyeti sorunu çözümlenmeye de amaçlarken, toprak kullanımı, bilimsel (teknik), ekonomik ve sosyal verilere dayalı olarak, arazi sınıflaması biçiminde saptanmalıdır.

3 - Tarım iş yasaası çıkarılmalı, tüm köylüler sigortalımalı, sosyal güvencelerini sağlayacak yasalara ve demokratik kuruluşlara kavuşturulmalıdır.

4 - Orman köylüleri yapay ayrımı kaldırılarak kırsal alan sorunuyla bütünleştirilmelidir. Bu anlamda yatırımların sektörlere dağılımında köylere verilenler dengelenmelidir. Böylece Orkney gibi, yalnızca orman köylülerini aldatmak ve haklı taleplerini frenlemek üzere kurulmuş kurumlar ve onların kooperatif, kredi, küçük el sanatları teşviki gibi politikaları kalkmış olacaktır.

5 - Orman işçileri küçük üretici durumundan kurtarılacak, toplu sözleşme ve grev hakkıyla donatılmış sendika haklarına kavuşturulmalıdır.

6 - Orman işçileri yarattıkları artık değerden gerçek paylarını almaları; devlet, aracı-tefecî sömürsünden kurtarılmalıdır.

7 - Ormanların işletilme amaç ve yöntemleri emperyalist ülkelerin aracı olan uluslararası kuruluşlar FAO, IUFRO ve IMF'nin empezolmesine göre değil,

ulusal çıkarlarımız ve ormanlarımızın gerçek durumuna göre saptanmalıdır.

8 - Ülkede yapılacak yatırımlara temel olacak bir envanter yapılmalıdır. Amenajman (envanter ve planlama) planlarına dayalı çalışmaların hatalı oldukları geçmiş uygulamalardan açıklığa kavuşmuştur.

9 - Odun kökenli sanayi yatırımlarının planlaması emperyalist ülkelerin (özellikle Avrupa ülkelerinin) etkisinden kurtarılmalı, projeler, yabancı firmaların elinden alınmalı, teknoloji seçiminde politik baskılar değil ulusal çıkarlar göz önünde tutulmalıdır.

10 - Tüketiciye yuvark odun piyasası satışları devletçe yürütülmelidir.

11 - Kırsal alandaki hayvancılık sorunu ormana zarar vermeyecek biçimde çözümlenirken köylülerin sosyal ve ekonomik yapıları göz önünde tutulmalı, ağıl hayvancılığında doğacak fark devletçe karşılanmalıdır.

12 - Orman yangınlarının söndürülmesinde, köylülere bir helva ve tayın karşılığı yüklenen angarya kaldırılmalıdır. Yangınlarda daha etkin mücadele için ileri teknolojiler kullanılmalıdır. Etkin yangın söndürme örgütlenmesine gidilmelidir.

13 - Orman Bakanlığında çalışan teknik elemanların sendikalaşma sürecine paralel olarak Orman - İş yasaası çıkarılmalıdır. Burada, idare ve denetim işlerini benimseyenlerle, oluşturulan işyerlerinde çalışanlar kesin olarak ayrılmalıdır. Ormanlık elemanın üstünden polise görevler alınmalıdır. Bu görevi yapacak olan ekipler ormanın mülkiyetini elinde tutan devletçe kurulmalıdır. Orman idaresinde çalışanlarla orman köylüleri ve yuvark odun tüketicisini karşı karşıya getiren kasıtlı uygulama kalkmalıdır.

● Gerek Oda üyeleri gerekse Bakanlık'taki diğer personel üzerindeki baskılar konusunda bilgi verir misiniz?

● MC hükümeti işbaşına geldiğinden bu yana, kendi dışı bağimli ve belli zümrelerin çıkarlarını gözeterek politikalarını yürütecek kadroları sorumlu yerlere getirmeye ve bu uygulamaya karşı dūran tüm yurtseverleri kıyım uğratarak ve en az sorumlu yerlerde işlendirerek etkisiz hale getirmeye çalışmıştır.

Orman Bakanlığında bu kıyımlar daha da hızlı ve geniş bir biçimde sürdürülmüş, işlerin aksamasına, yurt çıkarlarının tehlikeye düşüşüne aldırılmamıştır.

Örneğin Ankara'da merkezi bir örgüt halinde çalışması gereken ve ormanlık faaliyetlerinin planlaması gibi ağır bir görevi üstlenen amenajman heyetleri dağıtılmıştır. Diğer yandan, yerel müteğalibinin politik baskılarından uzak tutulması amacıyla Ankara'da kalmaları gerekli olan Tahdit ve Kadastro heyetleri dağıtılarak Ankara'dan uzaklaştırılmışlardır. Özellikle, emredilen, kişi ve zümre gözetim işlemleri uygulamayı reddeden bölge şefleri, işletme müdürleri yerlerinden alınarak daha pasif görevlere atanmışlardır.

En nihayet orman köylüsünün (bugüne dek belirleyen belirleyici olduğu için kullanıldı) durumunu vurgulayan, üyelerinin toplu sözleşme ve grevle donatılmış sendikal haklarını savunma ve üyelerine yönelik tüm antidemokratik girişimlere karşı çıkan yönetim kurulu üyeleri Başkan İlyigin Pulat, yayın organı sorumlu müdürü Yıldız Yapıcı ve üye Nurettin Bozdemir, faaliyetlerini durdurmak amacıyla, Anayasanın açık hükmüne karşı kıyılmışlardır. Kıyım listesi haberleri de kulaklara fısıldanmaktadır.

Bugüne dek binden fazla üyemizin kıyım uğradığını sanıyoruz.

Bu sorumsuz, çıkarıcı atamaların doğurduğu yurt çapındaki ekonomik zararlar, üyelerimizin maddi ve manevi zararları açıktır.

Doğaldır ki ulusal çıkarlarını kendisine verilen demokratik yasal haklar içinde korumayı amaç edinmiş, bu bilinçle işe başlamış yönetim kurulu üyeleri ve yurtsever üyelerimiz bütün bu baskılar karşısında görevlerini geriletmeyeceklerdir.